

[Undervisningsministeren.]

sådan ordning. Indstillingen vil naturligvis, når den foreligger, blive forelagt alle implicerede parter til udtalelse.

Auken: Jeg vil gerne sige undervisningsministeren tak for svaret, som, selv om det måske var holdt i mere beherskede departementale vendinger end mit indlæg, dog i holdningen var helt sammenfaldende med mit synspunkt, for vi kan simpelt hen ikke acceptere eller forstå, at man ophæver refusionsordningen i Århus, uden at man samtidig indfører en betalingsordning for rigshospitalet i København. Der er jo ikke tale om en lille teoretisk forskelsbehandling af det jysk-fynske område, sådan at hovedstadsområdet bliver begunstiget på det jysk-fynske områdes bekostning. Nej, her er der tale om, at der ydes et tilskud, der er opgjort til et sted mellem 100 og 150 mill. kr., til hovedstadskommunerne og de sjællandske amter på det jysk-fynske områdes bekostning. Derfor mener jeg, at vi alle må hilse det velkommen, at ministeren har bebudet, at et hurtigt arbejdende udvalg vil se på dette, men jeg mener ikke, vi kan være tilfredse, før vi her fra ministerens side har fået tilsagn om, at dette arbejde er afsluttet med et resultat, der gør det muligt, at vi inden 1. april 1974 har sikkerhed for, at der bliver indført en betalingsordning for benyttelse af rigshospitalet, som ophæver den forskelsbehandling, som det jyske område her er udsat for.

Jeg kan sige, at der både på Århus universitet, i Århus kommune, i Fyns amt og på Odense universitet er meget store betænkeligheder ved ophævelse af undervisningssegeordningen, hvis vi ikke samtidig får betalingsordningen indført for rigshospitalet, og derfor er jeg glad for, at ministeren er enig i, at der er et problem. Men jeg vil gerne spørge ministeren: hvornår kan udvalget være færdig, og kan vi få sikkerhed for, at der senest 1. april 1974 indføres eller i hvert fald angives, hvornår der vil blive indført en betalingsordning for benyttelsen af rigshospitalet?

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard): Jeg er ligesom hr. Auken interesseret i en løsning på dette område, og jeg vil gerne give tilsagn om, at dette hurtigt arbejdende embedsmandsudvalg kommer med en indstilling inden udgangen af november. Jeg synes ikke, det er muligt for mig på nuværende tidspunkt at give tilsagn om, hvad denne indstilling kommer til at lyde på, eller med hensyn til de forhandlinger, der skal føres.

Som det er fremgået af mit indlæg, er jeg enig i de principielle synspunkter. Hvornår det så kan blive gennemført, synes jeg ikke det er muligt for mig at give tilsagn om her i dag.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om amtscentraler for undervisningsmidler.

(Lovforslaget (nr. 22) findes i tillæg A. sp. 369, fremsættelsen i tidenden sp. 323).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om boligsikring.

(Lovforslaget (nr. 18) findes i tillæg A. sp. 321, fremsættelsen i tidenden sp. 285).

Anden næstformand (Hanne Budtz): Sammen med denne sag foretages de 2 følgende på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om et udlejningsbidrag til det offentlige.

(Lovforslaget (nr. 19) findes i tillæg A. sp. 307, fremsættelsen i tidenden sp. 285).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri. (Udlejningsbidrag til Boligselskabernes Landsbyggefond).

(Lovforslaget (nr. 20) findes i tillæg A. sp. 313, fremsættelsen i tidenden sp. 285).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Preben Steen Nielsen: Vi har nu til behandling 3 af de forslag til 8 boliglove, der er resultatet af forhandlingerne i sidste samling om den langsigtede boligpolitik. Disse forhandling endte som bekendt med, at socialdemokratiet og SF nåede til enighed om, hvilke lovforslag der nu skal gennemføres, idet VKR-partierne i denne sammenhæng som i andre valgte den gølge ørkenvandring.

Til behandling i dag har vi den politisk mere fredelige del af boliglovgivningen — om overhovedet nogen boliglove kan betragtes som fredelige og fordragelige — nemlig forslaget om den stærkt forbedrede boligsikringslov, forslaget om bidrag fra det ældre almennyttige byggeri til Landsbyggefonden og forslaget om udlejningsbidrag til det offentlige fra den private udlejningssektor.

Spørgsmålene om omkostningsbestemt leje, om en ny lejelov, om indeksregulering af det nye almennyttige byggeri vil jo komme til behandling senere på året.

Der er grund til at hilse forslaget til boligsikringslov velkommen. Siden boligsikringsbegrebet så dagens lys i forbindelse med 1966-boligforliget, er denne lov blevet ændret ikke færre end 7 gange til stor irritation for de administrerende myndigheder, ikke mindst kommunerne, men sandelig også til stor gene for de mere end 330.000 boligsikringsmodtagere, der mange gange ikke har vidst, hvad ben de skulle stå på. Det fremsatte forslag kan karakteriseres med ordene forbedring, forenkling og fremtidssikring.

Forbedringen viser sig først og fremmest

ved, at regeringen er indstillet på at ville anvende yderligere 150 mill. kr. på en ordning, der er én af de afgørende forudsætninger for, at befolkningsgrupperne til og med mellemindkomsterne kan få en tidssvarende bolig til en rimelig leje i forhold til den disponible indkomst.

Forbedring i relation til forårets lovforslag er der også tale om, når boligministeren har valgt at lade boligsikringsåret følge kalenderåret. Derved bliver grundlaget for beregningen af boligsikring det samme, som finansministeren anvender ved forskudsregistreringen, nemlig slutopgørelsen plus et procenttillæg, der dækker den generelle indkomstudvikling. Forbedringerne viser sig også ved, at den kommende ordning vil være til gavn for folk med mellemindkomster, der hidtil har tjent for meget til at kunne få boligsikring og tjent for lidt til at kunne bo i nybyggeriet.

Den i høj grad tiltrængte forenkling af ordningen viser sig ved, at alle, eller stort set alle på nær pensionisterne, skal have boligsikring efter de samme regler. Vi får indført et proportionalstræk, og vi får sikret, at indkomster over 30.000 kr. har det samme grænsebeløb, 20 pct. af indkomsten, hvor der tidligere var tale om en progression. Dertil kommer, at særregler i den tidligere ordning i form af nedslag i indkomsten for børn og ordningen for enlige forsørgere med 1 barn falder væk, ligesom man ikke i fremtiden skal anvende administrative kræfter på at udbetale månedlige boligsikringsbeløb svarende til prisen for en pakke cigaretter. Grænsen for boligsikring vil i fremtiden blive 40 kr. om måneden.

Det måske mest afgørende ved den nye ordning er nok fremtidssikringen. Befolkningen og folketinget har gang på gang i de år, boligsikringen har fungeret, været stillet i et dårligt lys, fordi systemet blev udhulet, dels af indkomstudviklingen, dels af den enorme lejestigning i nybyggeriet. Den manglende automatik i den gamle ordning har samfundsmæssigt betydet enorme omkostninger. Gode lejligheder i nybyggeriet har i lang tid måttet stå tomme, og de familier, der har overvejet at flytte fra en gammel til en ny og bedre lejlighed, har været tilbageholdende, fordi de kunne se, at de på grund af inflationen og indkomstudviklingen i løbet af kort tid ville blive løftet ud af

[Preben Steen Nielsen.]

boligsikringen, uden at de af den grund havde nogen større betalingsevne.

Ved at pristalsregulere udgangspunktet for boligsikringsberegningerne, en husstandsindkomst på 30.000 kr., og ved at pristalsregulere den maksimale leje, hvortil der kan ydes boligsikring, opnår man den fordel, at kun indkomstfremgang, der resulterer i en egentlig købekraftstigning, medfører fald i boligsikringen. En sådan ordning kan være med til at råde bod på de grelle eksempler, vi har set i de senere år på, at folk har slidt og slæbt for at øge deres indkomster med det resultat, at øget skat, reduktion af boligsikring og bortfald af visse sociale ordninger har betydet, at den disponible indkomst ligefrem er gået ned.

Vi har desværre endnu kun fået en yderst foreløbig redegørelse fra det udvalg, der blev nedsat som følge af debatten i sidste samling for at se på samspillet mellem skatter og sociale ydelser, ligesom vi heller ikke for nærværende har fået nogen redegørelse fra det udvalg, der ser på en egentlig pensionsreform.

Vi ved ikke, om nogen af udvalgene når til vejs ende i dette folketingsår, og vi er derfor nødt til at gennemføre den nye boligsikringsordning uden at kende disse udvalgs endelige indstillinger. Der er imidlertid ingen tvivl om, at den foreslåede ordning med en blidere boligsikringsaftrapning i forbindelse med indkomstfremgang hos boligsikringsmodtagerne løser hovedparten af de problemer, der har været tidligere.

Der bliver under udvalgsarbejdet lejlighed til grundigt at gennemgå tingene, og jeg betragter det som givet, at boligministeren vil fremsætte de nødvendige ændringsforslag, hvis resultaterne i udvalget om skatter og sociale ydelser peger på yderligere ændringer.

Jeg betragter det også som givet, at de borgerlige partier vil gå ind i et positivt samarbejde omkring denne lovgivning. Her drejer det sig jo om at give folk noget, hvilket normalt fremkalder en større ansvarlighedsgrad hos oppositionspartierne, end når det drejer sig om at skaffe penge i kassen.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til de to andre lovforslag.

I relation til forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri er der tale om to æn-

dringer i forhold til situationen i foråret. For det første fastsættes udlejningsbidraget til $\frac{1}{4}$ pct. af 15. alm. vurdering, stigende over 3 år til 1 pct. For det andet pålignes der kun halv afgift for byggerier ibrugtaget for 9 og 10 år siden, idet netop 1963- og 1964-årgangene havde ekstraordinært høje lejestigninger. Vi kan tiltræde disse ændringer.

Forslaget om udlejningsbidrag fra den private sektor er, bortset fra nogle få ændringer, en genfremsættelse. En af ændringerne går ud på at udvide bidragspligten til også at omfatte udlejede erhvervsjendomme. Det giver et tiltrængt merprovenu på 100 mill. kr. og løser en række administrative problemer i de såkaldt blandede ejendomme.

Imidlertid rejser ændringen og lovforslaget som helhed en lang række problemer i forhold til det, finansministeren har bebudet, nemlig et forslag om en generel udlejningsafgift af erhvervsjendomme. Der er jo en sammenhæng imellem disse ting også provenumæssigt, det vil derfor være nødvendigt under udvalgsarbejdet at få fremkaldt ændringsforslag, og jeg går ud fra, at boligministeren har gjort sig nogle overvejelser herom.

Jeg skal så til sidst, nu da lejlighed gives, beskæftige mig lidt med boligpolitikken som helhed. Ikke mindst den radikale ordfører har jo i tale og skrift givet udtryk for, at tingene skal ses i en sammenhæng. I praktisk politisk handling har det måske knebet lidt, men der er unægtelig grund til at understrege rigtigheden i dette synspunkt om tingenes sammenhæng over for alle folketingets medlemmer — ingen nævnt, ingen glemt.

Men hvad der også er grund til at hæfte sig ved, er jo det ønske, der også fremkom under åbningsdebatten, om en bredere parlamentarisk dækning af boligpolitikken end det, socialdemokratiets og SFs forlig er udtryk for. Det kan vi fra socialdemokratiets side også være enige i. Men spørgsmålet er så, om der siden den bevægende debat i juni måned er sket sådanne politiske og økonomiske ændringer af forudsætningerne, at der reelt kan blive tale om en genoptagelse af forhandlingerne om boligpolitikken som helhed.

Økonomisk er der ikke. De forudsætninger, socialdemokratiet og SF lagde til grund for de gennemførte lovændringer og det af-

[Preben Steen Nielsen.]

talte protokollat, er uændrede. Der kan ikke pilles ved lovgivningens samlede provenumæssige virkninger, i hvert fald kun i retning af yderligere besparelser. Der kan ikke pilles ved den virkningsmæssige balance mellem ejere og lejere og de respektive grupper indbyrdes. Her er toget kørt, VKR-partierne valgte at blive stående tilbage, de ville ikke dengang ind i den varme kupé, men valgte det gølge venteværelse. Dermed være ikke sagt, at oppositionen ikke kan få indflydelse på væsentlige detaljer i lovgivningen. Det kan man, hvis man vil. Hidtil har det skortet ikke så meget på evnerne — til beroligelse for hr. Poul Schlüter — men mere på den politiske vilje, hvilket heller ikke er det mindst afgørende. Men toget er nået til næste station. Man skal være velkommen om bord, hvis man kan fremvise den nødvendige adgangsbillet. Vi ved bare ikke, hvor de borgerlige partier egentlig vil køre hen i boligpolitisk henseende, og slet ikke hvis de da i fællesskab skulle nå til enighed om retningen.

Hvad vi ved, er, at man hidtil i enighed har kunnet sige nej, og at de konservative kun ser boligproblemet som et spørgsmål om parcelhusejernes vilkår. Og vel er parcelhusejernes og væsentligt element i boligpolitikken, men det er ikke hele boligpolitikken. Vi ved, at venstre taler om et utopia i form af et frit boligmarked. Og endelig ved vi, at de radikale er enige med os et langt stykke, men at man i den hellige borgerlige treenheds navn for alt i verden ikke vil bryde det ubrydelige VKR-samarbejde.

Sker der ingen ændringer i disse forhold, bliver det svært, for ikke at sige umuligt, for oppositionen at få indflydelse på lovgivningen. Forudsætningen for indflydelsen må dog være, at man i det mindste erkender S-SF-aftalen som udgangspunktet for den lovgivning, der nu skal se dagens lys, at man også erkender nødvendigheden af, at der sker en reduktion af det offentlige ressourceforbrug i boligsektoren, og at denne reduktion ikke ensidigt skal betales af bestemte befolkningsgrupper.

Socialdemokratiet kan medvirke til et dybtgående udvalgsarbejde om de fremsatte og kommende lovforslag. Debatten vil vise, om oppositionen har en samlet boligpolitik.

Vi vil vente spændt, men formentlig forgæves.

Bendix: Det var nogle gribende feltherrebetraktninger, hr. Preben Steen Nielsen afsluttede sit indlæg med. Der var vel stort set to synspunkter i det, at S-SF-aftalen skal være grundlaget for enhver form for diskussion, og den skal vi andre respektere. Jeg vil godt med det samme understrege, at vi har hverken lod eller del i S-SF-aftalen, så hvorfor i himlens navn skulle vi respektere den?

Det andet, der ligger i hr. Preben Steen Niensens synspunkt, er stort set det, der kan sættes op på et lille skilt: ikke pille! Ikke pille ved de væsentlige ting i hvert tilfælde. Vi kan godt få lov til at være med og se på nogle detaljer, rette nogle kommaer, men det er egentlig ikke det, vi først og fremmest beder om at få lov til.

Vi vil naturligvis — det sluttede vi med at sige, da vi endte den første runde i juni måned — søge indflydelse på enhver lovgivning, der skal passere dette ting, det er klart, og også her vil vi søge indflydelse, det er indlysende. Men vi synes ligesom ikke rigtig, at sommerens tænkepause for alle parter har ændret væsentligt ved de politiske realiteter, som vi stod over for i juni måned, så vi går altså ind til dette ud fra det synspunkt, at naturligvis søger vi indflydelse på enhver form for lovgivning, men vi har ikke meget håb om, at det bringer os et konstruktivt skridt videre, sådan som tilstanden er for nærværende.

Her vil jeg egentlig også gerne sige, at der er nok få, som vil takke os, og dermed mener jeg folketinget i al almindelighed, for vor uformuenhed i henseende til at skabe en mere varig og stabil boligordning.

Jeg skal begynde med nogle bemærkninger om de to lovforslag, som vedrører udlejningsafgiften i det private udlejningsbyggeri og udlejningsafgiften i det sociale boligbyggeri. De to lovforslag har for så vidt forskelligt sigte. I det ene tilfælde er der i alt væsentligt tale om en boligafgift, der skal smutte ned i danaidernes kar, altså statskassen — danaidernes kar var som bekendt bundløst.

I det andet tilfælde er der tale om at lade tanken om solidaritet i den almennyttige

[Bendix.]

sektor slå igennem ved i den bestående sociale boligmasse at opkræve penge, som skal nyttiggøres i forbindelse med nyt almennyttigt byggeri. Udlejningsafgiften i den private boligmasse kan af os ikke accepteres, netop fordi den ikke på den ene eller den anden måde bliver nyttiggjort inden for boligområdet. Man kan måske gå et skridt videre og sige, at udlejningsafgiften, sådan som den er konstrueret, nærmer sig en noget ekspropriationsagtig ordning, og det forekommer vel nok i og for sig meget betænkeligt. Vil regeringen have os i tale i forbindelse med denne udlejningsafgift, så må den tages af bordet i den nuværende form. Vi kan ikke acceptere den nuværende form, men hvis vi kan forhandle os til rette om at lave en eller anden form for parallelitet mellem den ordning, der skal gælde inden for det sociale boligbyggeri, og den, der skal gælde på det private udlejningsbyggeris område, stiller tingene sig anderledes. Udgangspunktet her er, at de to ordninger har et vidt forskelligt sigte, og det finder vi ikke acceptabelt. Drejer det sig udelukkende om at styrke statskassen i forbindelse med denne operation — den fornemmelse kan man meget let få — vil jeg i øvrigt sige, at der nok kunne findes andre veje, hvis man mobiliserede en smule åbenhed og fantasi. Og skal der endelig diskuteres inddragelse af nogen form for inflationsgevinst, så skal det i det mindste gøres med langt større hensyntagen til den enkelte ejendoms økonomi, end det er tilfældet i det forslag, der her er fremsat.

Jeg skal prøve på at gå ind på nogle enkelte mere detailprægede spørgsmål i forbindelse med de to lovforslag og starte med at sige, at den dispensationsbestemmelse, der findes i lovforslag nr. 19, altså forslaget om privat udlejningsbyggeri og udlejningsafgiften dér — det fremgår af lovforslagets § 3 — er en dispensationsbestemmelse, som jeg mener vi med megen omhu skal kigge på. Der står i lovforslaget, at kommunalbestyrelsen kan under visse nærmere angivne omstændigheder dispensere for udlejningsafgiften, og jeg vil forbeholde mig, at vi i udvalget meget nøje gennemdrøfter og undersøger, hvilke administrative konsekvenser der ligger i den dispensationsadgang, som dér tænkes gennemført. Jeg er

skeptisk over for den administrative side af sagen.

Et andet spørgsmål, jeg godt vil fremdrage, er, at ejerlejligheder er kommet ind under de bidragspligtige områder. Bidragspligten forekommer, for så vidt angår ejerlejligheder, slet begrundet, og man får let den fornemmelse, at det er regeringens almindelige uvilje over for ejerlejligheder, der skinner igennem her, og at der egentlig ikke er nogen særlig logisk sammenhæng i at tage ejerlejlighederne med. Vi må vel efterhånden være nået dertil, at vi betragter ejerlejligheder som sidestillede med parcelhuse. Det er dog det, der var lovgivningens tanke, men der er altså ikke en sådan sidestilling i dette lovforslag, og det forekommer ikke rimeligt.

Må jeg nævne et lille detailspørgsmål: Landbrugsejendomme plus en del andre ting er undtaget fra denne udlejningsafgift. Er det ikke en forglemmelse, hr. minister, at skovbruget ikke er omtalt i den forbindelse? Er det sådan, at skovbrugsejendomme skal stilles på anden vis end landbrugsejendomme? Det kan næppe være sigtet.

Jeg vil ligeledes gøre et par bemærkninger om andelslejlighedernes inddragelse under ordningen med udlejningsbidrag. Jeg er skeptisk med hensyn til, om andelslejlighederne skal medinddrages. Jeg vil meget gerne høre boligministerens nærmere begrundelse for, at andelslejlighederne skal inddrages. Og dér må jeg sige, at da jeg i går aftes havde den udsøgte fornøjelse at diskutere med hr. Henning Philipsen nogle af disse ting på et offentligt møde, blev jeg noget overrasket, da jeg konstaterede, at hr. Henning Philipsen var rygende uenig i forbindelse med spørgsmålet om andelslejlighedernes inddragelse. Hr. Henning Philipsen sagde det på sin bekendte, meget håndfaste måde, og så er ingen af os i tvivl om, hvad der ligger i det, at det skulle man i hvert fald ikke regne med at hr. Henning Philipsen kunne deltage i på nogen som helst måde. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at dette, at andelslejlighederne er inddraget, som alt det andet er en konsekvens af den skitse, som de to parter har aftalt sig imellem, men hr. Henning Philipsen siger ikke desto mindre til mig på et offentligt diskussionsmøde i går, at han ikke kan medvirke. Det er klart, at vi er

[Bendix.]

overvættes interesseret i at høre lidt nærmere om, hvordan det forholder sig med den sag.

Må jeg dernæst rejse spørgsmålet om en kommunalisering, hvis vi må kalde det sådan, af bolipolitikken. I lovforslaget strejfer boligministeren selv tanken om, at udlejningsbidraget helt eller delvis kunne gå til kommunerne for at styrke kommunens muligheder i forskellige boligpolitiske henseender. Det forekommer mig at være en interessant og ikke ganske uvæsentlig tanke, der dér er lukket halvt op for i lovforslaget, og jeg skal ikke lægge skjul på, at vi har en almindelig interesse i at inddrage kommunerne mere klart i boligpolitikken og derfor finder det interessant at få dyrket lidt nærmere, hvad der ligger af mere præcise tanker i den bemærkning, ministeren har ladet slippe med i lovforslaget.

Må jeg sige om udlejningsbidraget i den sociale sektor — og dermed er jeg ovre i det næste lovforslag — at dette bidrag vil nødvendigvis føre til huslejestigninger i den almennyttige sektor, og spørge: skaber dette i øvrigt ikke vanskeligheder i relation til SF's erklærede målsætning om, at der ikke må ske huslejestigninger ud over, hvad 1966-boligforliget ender med i 1974? I bemærkningerne til lovforslaget trædes der på en interessant, men ikke særlig oplysende måde vande på dette punkt. Jeg har med stor interesse læst de svært gennemskuelige betragtninger, der findes i lovforslagets bemærkninger om netop dette spørgsmål, og jeg må tilstå, at jeg mere og mere fornemmer, at S-SF-aftalen mornes, efterhånden som den ser dagens lys, og at det i hvert fald vil være oplysende for os andre at høre, hvordan egentlig de to parter på dette punkt fortolker deres indbyrdes enighed, eller måske er det uenighed. Vi mangler således klarhed over, hvad det egentlig er, der er de to forligsparters målsætning, for så vidt angår huslejestiftelsen på længere sigt.

Må jeg sige om lovforslaget om udlejningsafgiften i det almennyttige boligbyggeri, som skal nyttiggøres i forbindelse med nyt almennyttigt boligbyggeri, at vi forholder os mere positivt over for hovedtanken i dette lovforslag, fordi der netop er tale om, at der skal skabes en solidaritet inden for den almennyttige boligsektor, og at de mid-

ler, der frembringes, altså skal anvendes i forbindelse med nyt almennyttigt byggeri. Det forekommer os at være en rigtig konstruktion, en langt rigtigere konstruktion end den, vi finder i det andet lovforslag, og den interesserer os. Men man kan spørge sig selv, om den løsning, S og SF er nået frem til, ikke er mere skematisk, end virkeligheden kan holde til. Det kan vi kigge nærmere på i udvalget.

Afslutningsvis vil jeg om disse to lovforslag sige, at de må naturligvis ses som et led i en større sammenhæng, som vi kun delvis kender på nuværende tidspunkt. Jeg kunne fristes til at spørge, om boligministeren har igangsat yderligere forhandlinger mellem de to interesseorganisationer, som har været særlig interesserede og særlig langt fremme i forbindelse med lejelovgivning og den midlertidige regulering af boligforholdene, altså huslejestiftelsesproblematikken. Jeg kunne forestille mig, at ministeren havde sat parterne i gang med at diskutere yderligere spørgsmål i forbindelse med den omkostningsbestemte husleje, yderligere spørgsmål i forbindelse med bytteret etc. Hvis ministeren har sat parterne i gang med noget sådant, ville det selvfølgelig interessere mig at høre, hvorledes det går.

Jeg skal slutte med at sige, at der er ét hovedsynspunkt, som må nævnes her, fordi det knytter sig til den hovedproblematik, som disse to lovforslag går ind i. Det er, hvad vi gang efter gang har haft fremme i forhandlingerne her i folketingssalen, spørgsmålet om de 200 kommuner, som på nuværende tidspunkt har en fri huslejestiftelse, over for de 70 kommuner, som ikke har en fri huslejestiftelse. Jeg går ud fra, at det stadig væk ligger sådan, at boligministeren er indstillet på at forhandle om en friholdelse af de 200 frie kommuner for yderligere kalkulationsregler, for så vidt angår huslejestiftelsen.

Det tredje lovforslag er boligsikringsforslaget, som jeg også skal knytte nogle bemærkninger til. Jeg må sige, at vi fortsat anser boligsikringsloven for en krumtap i boligpolitikken. Det er det centrale udtryk for det sociale hensyn, der skal tages i boligpolitikken. Boligsikringsordningen har i dag åbenbare skavanker, og det er nogle af disse, der har givet anledning til lovforslaget. Men jeg kunne godt fristes til at rejse det

[Bændix.]

spørgsmål såvel over for ministeren som over for de øvrige partier, om det måske ikke ville være forstandigt, når vi nu tager fat på en mere omfattende revision af boligsikringsordningen, om vi nok en gang prøvede på at diskutere og præcisere: hvad er egentlig målsætningen med boligsikringsloven? Jeg skal ikke her prøve på at opridse nogen målsætning. Vi har alle sammen arbejdet så længe med boligsikringsloven, så vi har en eller anden instinktiv fornemmelse af, hvad målsætningen egentlig er. Men jeg tror, vi ville stå os ved mellem første og anden behandling at sætte os roligt ned og diskutere: hvad var det egentlig, der var, og hvad bør i dag være den centrale målsætning i forbindelse med boligsikringsordningen? Og lad os så se, når vi har fastlagt, hvad der er den centrale målsætning i forbindelse med boligsikringsordningen, hvor godt dette forslag fører til opfyldelsen af de mål, vi fastlægger.

Må jeg videre sige lidt mere konkret om forslaget, at en del af baggrunden for det er den standende diskussion om samspillet mellem skattepolitikken og de sociale ydelser. Dette samspil er endnu ikke fuldt belyst. Vi ved — det nævnte hr. Preben Steen Nielsen også — at der er et udvalgsarbejde i gang om dette såvel som om spørgsmålet om pensionsforhold, som også har tilknytning til boligsikringsloven. Der må jeg sige, at vores opfattelse er, at vi hverken kan eller bør færdiggøre dette lovforslag fra tingets side, før vi har resultaterne af disse udvalgsbehandlinger fremme i dagens lys.

Sagen er jo nok den, som hr. Preben Steen Nielsen sagde, at vi igennem de seneste år har ændret boligsikringsloven gang efter gang, og det er vel et spørgsmål, om vi ikke nu bør stræbe efter at lave en ændring, som kan være af nogenlunde bestandig karakter. Jeg tror ikke, der er ret mange, der er interesseret i, at vi ændrer den én eller to gange om året, og derfor mener jeg ikke, vi skal færdiggøre dette lovforslag, før vi har fået dette udvalgs arbejdesresultat på bordet. Jeg tror, det ville være forstandigt af os at vente. Ministeren antyder da også, at han er indstillet på, så snart dette udvalgsarbejde er færdigt, eventuelt, hvis det er nødvendigt, at stille ændringsforslag til det af ministeren fremsatte lovforslag.

Om de enkelte hovedpunkter i forslaget skal jeg sige, at det er åbenbart, at et første hovedmål med lovforslaget er, at boligsikringsberegningen skal forenkles, og det er den også blevet, selv om boligsikringsordningen på dette område stadig væk ikke er noget umiddelbart gennemskueligt værk. Man må nok sige, så vidt jeg kan skønne i hvert tilfælde, at det er karakteristisk for en almindelig gennemsnitsfamilie i en af de nyere lejligheder, som mange jo tvinges til at bo i, at det, der sker ved dette lovforslag, er, at de kommer til at starte med en lavere boligsikring, og så glider de langsommere ud af boligsikringsordningen i modsætning til tidligere, hvor man startede noget højere med boligsikringen og gled noget hurtigere ud af ordningen. Der er altså lavet om på kurveforløbet. Det er klart, at hovedsigtet med denne ændring absolut er acceptabelt, men man må spørge sig selv, om vi ikke kan komme til at stille nogle af de svagest stillede ringere, end vi ønsker, i forbindelse med den ændring af skalaerne, der her er tale om. Jeg mener i hvert fald, at vi omhyggeligt i udvalget skal spekulere over, om kurveforløbet set ud fra de svagest stilledes synspunkt nu også er fuldstændig acceptabelt.

Jeg er klar over, at den specielle lavindkomstskala er både teknisk og politisk berettiget, og det er nok værd at understrege, at kommunerne i forbindelse med denne skala får et øget ansvar ved fastlæggelsen af boligsikringsydelse. Det mener jeg er et principielt rigtigt standpunkt.

Om indeksreguleringen er der vel at sige, at det først og fremmest aflaster lovgivningen og administrationen, at der sker en sådan indeksregulering. Jeg er fuldstændig enig med hr. Preben Steen Nielsen i, at der også ligger et element af sikkerhed for boligsikringsmodtagerne i denne indeksregulering, men nok så meget er det selvfølgelig en aflastning af lovgivningsmaskineriet og det administrative maskineri, at man ikke til stadighed skal ændre disse ting, men at det kan ske ved en indeksregulering.

Jeg må gentage, hvad jeg vist har sagt tidligere, at selvfølgelig kan jeg se, at der er særdeles gode sider ved indeksreguleringen, men der er også noget principielt betænkeligt ved, at vi indeksregulerer mere og mere her i samfundet. Hver eneste gang vi ind-

[Bendix.]

drager et nyt område under indeksregulering, er der endnu nogle kategorier, som mister interessen for, at der sker en prisstabilisering. Det er vel et spørgsmål, om det er en ønskelig udvikling. Jeg ved, at der i øjeblikket i forlængelse af den sidste overenskomstforhandling er et udvalgsarbejde i gang, hvor man ser på pristalsregulering i forbindelse med lønninger. Man kunne måske forestille sig, at et sådant udvalgs kommissorium kunne udvides til det generelle spørgsmål om ønskeligheden af en stadig udbredelse af indeksreguleringordninger fra lovgivningsområde til lovgivningsområde. Vi er opmærksom på, at dette lovforslag, sådan som det er fremsat af ministeren, har nogle økonomiske konsekvenser; ordningen bliver noget dyrere. Jeg understreger, at vi ser stadig væk boligsikringen som en krumtap i hele boliglovgivningen, og hvad der bliver dyrere på dette område, må vel hales ind på andre områder. Vi er altså indforstået med, at det må have en pris at forbedre boligsikringsordningen, men vi skal naturligvis prøve på at se på den samlede økonomi i det komplekse af boliglove, som ministeren nu i løbet af kort tid vil have lagt på folketingets bord.

Forslaget egner sig vel næsten bedre end de fleste forslag til en meget, meget grundig udvalgsbehandling. Vi er indstillet på at gå ind i en sådan grundig udvalgsbehandling af forslaget, og jeg understreger, at vi på forhånd er positive over for boligsikringsloven som sådan. Vi er også positive over for den intention, der ligger i dette ændringslovsforslag, men der er mange uafklarede spørgsmål endnu, og først under udvalgsbehandlingen, som må blive både grundig og formentlig også relativt langvarig, for så vidt angår dette lovforslag, vil vi kunne få afklaret, om det nu er det helt rigtige sted, boligministeren er landet med dette forslag.

Christoffersen: De tre lovforslag, som vi i dag har til første behandling, er jo en arv, som ministeren vel ikke har haft vældig megen indflydelse på. Selv om forslagene indeholder ting, som vi i hovedsagen ikke kan tilslutte os, er vi derfor alligevel af den opfattelse, at den nye boligminister skal have mulighed for ikke alene at blive vurderet på baggrund af disse forslag, men han

skal også have endnu et stykke tid, hvori han kan afklare sine egne tanker om boligpolitikken. Det synes jeg godt jeg ville sige her indledningsvis, sådan at de bemærkninger, jeg derefter skal komme med, bliver opfattet af boligministeren i den rigtige ånd.

Jeg vil dog først lige til hr. Preben Steen Nielsen gøre en enkelt bemærkning. Jeg synes, det var en meget uklog udtalelse, socialdemokratiets ordfører kom med fra denne talerstol for lidt siden. Det var en meget uklog udtalelse, han kom med om, hvordan samarbejdsmulighederne og betingelserne efter hans opfattelse var, når det drejede sig om boliglovgivningen. Jeg kunne forstå på ham, at han mente, at toget bevægede sig hen ad skinnerne og interesserede kunne springe på, men stort set havde flertallet, socialdemokratiet og SF, aftalt, hvad der skulle være indholdet af lovgivningen.

Sådan kan man naturligvis godt betragte det, og vi kan jo ikke forhindre et flertal her i folketingssalen, heller ikke et meget spinkelt flertal, i at gennemføre den boliglovgivning, dette flertal nu engang kan blive enig om. Men det, som må være det politisk afgørende, vel også for socialdemokratiet, er, om en sådan lovgivning er holdbar, og det spørgsmål synes jeg nok at den socialdemokratiske ordfører burde stille sig selv en ekstra gang. Måske har han overhovedet ikke stillet sig selv det endnu, i så fald bør han gøre det. Er det fornuftigt ud fra et langsigtet synspunkt blot at gennemføre noget, fordi man har et flertal for det? Ville det ikke være nok så afgørende for hele den boligpolitiske udvikling, om det, der blev gennemført, var noget, der også kunne holde ud over den første valgdag? Jeg tror derfor, at socialdemokratiet burde have en større interesse for at samle et bredt flertal om boliglovgivningen end den interesse, der kom til udtryk, da hr. Preben Steen Nielsen talte heroppefra.

Jeg vil så godt sige lidt om principperne i nogle af de forslag, vi står med her. Der er først forslaget om en revision af boligsikringen. Hovedpunkter i det er jo, at dels ønsker man at gøre boligsikringen mindre afhængig af indkomstudviklingen, dels ønsker man at indføre særlige regler for grupper af lavindkomster, og endelig ønsker man at pristalsregulere boligsikringen.

Vores holdning til forsøget på at løse det

[Christophersen.]

problem, der fremkommer, når folks indtægt stiger, og hvor nedgang i boligsikringen så tager noget af stigningen, mens det progressive skattesystem tager en stor del af resten, er naturligvis positiv. Vi har på et meget tidligt tidspunkt peget på, at det er et ganske uholdbart forhold, at en række sociale ydelser nedtrappes netop inden for det indkomstinterval, hvor skatteprogressionen begynder at fungere, og derfor kan vi principielt støtte en indsats, som går ud på at fjerne disse virkninger. Men det er jo ganske besynderligt, at ministeren kommer med sit forslag på et tidspunkt, hvor hele denne problemstilling er til undersøgelse i et ekspertudvalg, og at ministeren endog selv gør den bemærkning til sit lovforslag, at udfaldet af dette udvalgsarbejde naturligvis må få indflydelse på, hvordan boligsikringsordningen mere permanent skal se ud.

Jeg tror derfor, ministeren må indstille sig på, at vi i udvalgsarbejdet vil rykke for, hvad dette ekspertudvalg nu finder frem til, og jeg tror, at ministeren gør klogt i, hvis han vil have en behandling og en færdiggørelse af sit boligsikringsforslag på en fornuftig måde, at rykke budgetministeren, som, så vidt jeg erindrer, har ansvaret for, at dette ekspertudvalgsarbejde færdiggøres. Det må være muligt ikke alene af hensyn til boliglovgivningen, men jo også af hensyn til en række dele af vores skattelovgivning og af vores sociallovgivning, at få dette udvalgsarbejde afsluttet.

Dertil kommer en anden betragtning, når vi ser på det konkrete forslag, vi her står med. Det gælder de økonomiske virkninger af det. Det er klart, at man kan løse eller forsøge at løse de problemer, der opstår, når de sociale ydelser nedtrappes og skatteprogressionen fungerer, på to måder. Enten kan man — og det er det, ministeren her foreslår — forsøge at udbrede disse sociale eller kontante ydelser længere og længere op ad indkomstrappetegen, sådan at nedtrapningen kommer til at foregå mindre hurtigt. Men konsekvensen af denne løsning er natur-

ligvis, at man bliver nødt til at inddrage en større del af befolkningen som modtager af boligsikring, og vi kan jo se i bemærkningerne til forslaget her, at selv om det øjensynlig stadig er meget vanskeligt at give et pålideligt skøn over, hvad boligsikringen egentlig vil koste i fremtiden, så regner man dog med, at det forslag, vi her står med, vil koste 150 mill. kr. på årsbasis.

Efter vores opfattelse er det ikke en holdbar måde at ville løse disse sammenfaldsproblemer på, for det er jo ikke alene boligsikringen, som præsenteres for problemet. Vi støder jo også på det andre steder, og hvis man alle steder ville drage den konsekvens af disse sammenstød mellem nedtrapning af sociale ydelser og skatteprogression, at man måtte inddrage flere mennesker i ordningerne for dermed at kunne trappe langsommere ned, ja, så betyder det jo, at man må udbrede ordningerne til at gælde stadig flere, og dermed kaster man sig ud i nogle meget betydelige udgiftsstigninger.

Vi kan altså rent principielt ikke følge ministeren i den metode, han her vil anvende, når det får de økonomiske konsekvenser, der her er tale om.

Så er der spørgsmålet om, hvordan den ændring af skalaerne osv., som ministeren foreslår, indvirker på forskellige grupper af boligsikringsmodtagere. Det fremgår jo af lovforslaget, at ministeren har taget stilling til dette spørgsmål, idet han er nået frem til, at man nok gør klogt i at indføre særregler i højere grad, end vi har nu, for forskellige grupper af lavindkomstmodtagere.

Jeg vil godt om denne bestræbelse på ligesom at lave en boligsikringsordning inden for rammerne af den eksisterende boligsikringsordning sige, at det er jo noget betænkeligt, for det rejser jo spørgsmålet, om den ordning, vi arbejder med, ikke er ved at blive så omfattende, at den slet ikke længere er egnet til at løse de virkelig sociale problemer. Jeg håber, ministeren kan se den problemstilling, jeg her nævner, at man nu altså, fordi boligsikringsordningen generelt bliver for omfattende og for kostbar, bliver

[Christophersen.]

nødt til inden for rammerne af den at lave en ny særlig social boligsikringsordning.

Så er der endelig pristalsreguleringen. Vi er — her er jeg enig med den foregående ordfører, hr. Bendix — ikke glade for, heller ikke i mit parti, at man stadig pristalsregulerer flere og flere ydelser, også fordi virkningerne jo kan være noget uoverskuelige. Vi ved fra den diskussion, vi havde her i salen i foråret om pristalsreguleringen af børnetilskuddene — en diskussion om et forslag, mit parti og det radikale venstre stillede om at begrænse omfanget af denne regulering — at her fandt der en overdækning sted. Jeg tror, vi bliver nødt til mere grundigt at undersøge, hvordan en pristalsregulering vil virke i den henseende, når det drejer sig om boligsikringen.

De bemærkninger, jeg har kunnet komme med til boligsikringslovforslaget, skal dog ikke skjule, at vi naturligvis mener, at det er en del af boligpolitikken, vi kan være enige med regeringen om, forstået på den måde, at en støtteordning, hvor det er de folk, der bor i lejlighederne, der får støtten, efter vores opfattelse er at foretrække fremfor andre og mere kunstfærdige støtteordninger for selve byggeriet. Derfor skal mine bemærkninger altså forstås på den måde, at vi godt vil være med til positivt at arbejde for en ændring og en forbedring af boligsikringssystemet, men vi vil afvente resultaterne af det ekspertarbejde, der er i gang. Vi mener, at den metode, ministeren her har skitseret, foreløbig er så uklar og så behæftet med økonomiske virkninger, at den må underkastes en meget grundig behandling i udvalget.

Så vil jeg sige lidt om de to andre lovforslag. Mit partis ordfører for disse to lovforslag er hr. Guldborg, og han er desværre forhindret i at være til stede i dag, men jeg skal gøre nogle bemærkninger om dem på hans vegne.

De to lovforslag er jo et led i socialdemokratiets og SFs aftale, og det fremgår vist ganske klart af bemærkningerne til lovforslagene, ikke mindst lovforslaget om udlejningsbidraget til det offentlige. Jeg har især bemærket en enkelt passus, som jeg godt vil have lov til at citere; den findes i bemærkningerne, jeg tror, det er det tredje afsnit i bemærkningerne. Her skildrer man den si-

tuation, der opstår, når man nu i 1974 starter med et bidrag på 1 pct. og man derefter — lidt mærkeligt, tør man nok sige — skal undersøge, hvad virkningerne vil være af at gennemføre resten af det lovforslag, som man ønsker vedtaget. Der når man så frem til, at når man nu har fået reglerne her i lovforslaget gennemført og ministeren har foretaget en undersøgelse af, hvordan det, man har vedtaget, virker, ja, så skal udvalget, boligudvalget, derefter tage stilling til, hvad der skal ske. Og der står, at når undersøgelsen af virkningerne er foretaget, ja, så tager udvalgets flertal i enighed stilling til, om forhøjelserne af udlejningsbidraget pr. 1. april 1975 og 1976 skal gennemføres.

Se, den bemærkning hæfter jeg mig ved, for her står vi jo med en bemærkning, som går ind i bemærkningerne til et lovforslag. Her står vi med en tekst, som skal lægges til grund for en fortolkning også af loven, og i denne tekst opererer man med, ikke hvad et hvilket som helst udvalgsflertal kan finde frem til, men hvad et ganske specielt udvalgsflertal, nemlig et flertal af S og SF, kan finde frem til. Jeg mener, det er overordentlig betænkeligt, at man i bemærkningerne til et lovforslag siger, at den afgørelse, som man i selve loven tillægger folketingets boligudvalg, kun kan træffes, hvis der i dette boligudvalg findes et flertal af en ganske speciel konstruktion. Derfor vil jeg godt stille et spørgsmål til justitsministeren, der, kan jeg se, ligesom de øvrige ministre, bortset fra boligministeren, ikke har haft mulighed for at være til stede her i dag, men som måske dukker op senere, eller som boligministeren måske vil vikariere for eller formidle spørgsmålet til. Spørgsmålet er: kan man på denne måde i bemærkningerne til et lovforslag foretage en afgrænsning af, hvad det er for et udvalgsflertal, der ifølge lovens tekst skal have tillagt en politisk afgørelse? Og kan man i bemærkningerne til et lovforslag tillægge en del af udvalgets medlemmer et faktisk flertal over for andre flertalskonstellationer? For det er jo det, man gør, når man siger, at udvalgets flertal i enighed skal tage stilling. Det, man her tænker på, er, at S og SF skal være enige. Hvis ikke de er det, så findes der ikke noget flertal, heller ikke hvis socialdemokratiet kunne etablere et flertal med et eller flere af de øvrige partier. Det spørgsmål vil jeg derfor godt have

[Christophersen.]

afklaret: er det en rigtig måde at lovgive på? Jeg mener, at justitsministeren må sørge for, måske med bistand af sit lovkontor, at få afklaret, om noget sådant overhovedet er korrekt lovgivningsarbejde.

Så skal jeg sige nogle ting om selve indholdet af disse to lovforslag. Vores principielle holdning til forslagene hænger jo sammen med vores holdning til to andre forslag, som desværre endnu ikke foreligger. Det hænger sammen med lejelovsforslaget og lovforslaget om boligbyggeri, hvor indeksslåneordningen, efter hvad jeg kan forstå, skal lovfæstes. Vores holdning til dette kompleks er jo, at vi ønsker et frit boligmarked. Det var ikke det utopia, som hr. Preben Steen Nielsen talte om. Vi forestiller os det mindstendte som en realitet, at det skal være muligt med det samme eller efter en kortere overgangsperiode at afvikle, hvad der er af lejerestriktioner, og jeg mener dog at kunne erindre, at for ikke så mange år siden havde socialdemokratiet i hvert fald den opfattelse, at dette var realisabelt: det var dog noget af det, som lå bag boligforliget i 1966, at det var en tilstand, man skulle stræbe imod, og det er jo også derfor, man rundt omkring i landet efterhånden har fjernet huslejerestriktionerne i kommune efter kommune. Vi ønsker altså et frit boligmarked med en fri lejefastsættelse, og det betyder naturligvis, at vi er modstandere af, at lejerestriktioner gøres permanente, at de udbredes til at omfatte flere kommuner end i dag. I konsekvens heraf er vi modstandere af begrebet omkostningsbestemt leje, som man her arbejder med, og det vil igen sige, at vi heller ikke kan acceptere det udlejningsbidrag, som ministeren foreslår.

For så vidt angår det almennyttige byggeri, er det jo vores opfattelse, at her må man ved hjælp af en indbyrdes solidaritet gå stærkere ind i finansieringen af det almennyttige nybyggeri, og derfor er vi enige i, at Landsbyggefonden skal tilføres midler, men det bør efter vores opfattelse være i form af en adgang, som selskaberne skal have til indbyrdes at aftale, i hvilket omfang de vil tilføre denne Landsbyggefond midler. Det, der her ligger forslag om, er efter vores mening derimod en indskrænkning, som betyder, at det beløb, der reelt

kommer ud af det, er såre beskedent og næsten virkningsløst.

Så er der nogle få bemærkninger at gøre til selve de forslag, der ligger, jeg tænker især på de ændringer, som er dukket op i forhold til de forslag, der fremkom i juni måned i år. Noget væsentligt er, at der nu i lovforslaget om udlejningsbidrag til det offentlige, altså lovforslag nr. 19, også indtages erhvervslejemaal, og dér kan jeg jo forstå på ministeren, at det især er administrative forhold, som gør, at han har været nødt til dette. Jeg tror dog, at han måske også har haft opmærksomheden henvendt på de 100 mill. kr., som jeg kan forstå bliver merprovenuet af det. Jeg mener i og for sig, at ministeren lige så godt kunne have vedgået dette, i hvert fald i sin fremsættelse. I hvert fald vil jeg sige, at de administrative problemer, ministeren sigter på at løse, vist ikke kan måle sig med de administrative problemer, som derefter rejser sig for boligministeriet og for kommunerne, hvor man skal til at finde ud af, om halvdelen af en bygnings bruttoetageareal benyttes af ejeren, eller hvor man skal finde ud af, om en del af lokalerne eller lejlighederne er taget i brug efter 1964, og hvor meget der så skal afregnes i bidrag. Jeg tror altså, at det, ministeren her foreslår, skal opfattes lidt mere kontant. Vi mener, at dette i realiteten er at gennemføre bygningskatter i form af disse udlejningsafgifter. Vi ved jo også, at regeringen har planer om på et senere tidspunkt at komme med et forslag om egentlige afgifter på erhvervsbygninger. Det har ikke noget med boligpolitik at gøre. Det er et rent fiskalt formål, man her forsøger at opfylde. Man har brug for 100 mill. kr., bl. a. fordi det forslag, der hedder nr. 20, og det forslag, der hedder nr. 19, jo langt fra vil få de oprindelig tænkte statsfinansielle virkninger.

Jeg har også mærket mig en anden ting i forslaget om et udlejningsbidrag til det offentlige: at nu er statens bolig- og byggefond forsvundet ud af teksten. Derfor vil jeg godt stille ministeren et spørgsmål. Betyder det, at midlerne ikke længere skal gå i statens bolig- og byggefond, betyder det, at der nu heller ikke skal spadseres midler ud fra det offentlige, hvad enten det nu skulle være fra den ene eller den anden konto? Betyder det

[Christophersen.]

med andre ord, at de tanker, regeringen tidligere har gjort sig om, at man skulle bruge op til 250 mill. kr. om året i hvert af de næste 10 år til støtte for almennyttigt byggeri, nu er opgivet? Er de 250 mill. kr. forsvundet som en udgiftspost? Det vil mit parti være meget interesseret i at få opklaret. Ligesom vi på de spareplaner, vi har lagt frem, har anført de 150 mill. kr. til boligsikringen som en sparemulighed, således har vi opført dette beløb, som skulle udlånes eller gives som støtte fra bolig- og byggefonden, som en oplagt besparelsesmulighed, og det ville naturligvis glæde os, hvis regeringen havde fået den samme opfattelse.

Så er der selve forhøjelsen. Det er jo her, de to forslag er, skal vi sige reduceret på det mest ynkelige. Hvis der overhovedet skulle være idé i forslagene ud fra en boligpolitisk betragtning, selv om det altså afviger meget fra det, vi forestiller os, ja, så er den idé i hvert fald reduceret væsentligt, når man nu når frem til, at forhøjelsen for private ejendomme faktisk skal reduceres fra 20 til 10 promille. For det er jo nok det, der ligger i teksten og i bemærkningerne. Det, man siger, er jo, at man vil ikke acceptere egentlige lejeforhøjelser. Man vil ikke benytte denne lovgivning til at få en virkning frem på huslejestøtelsen. Den skal have en så tilpas størrelse, at udlejeren alene kan bære den, men det betyder jo, at der kommer et mindre beløb ind til det offentlige, og for så vidt angår Landsbyggefonden, reduceres dens indtægter jo ganske væsentligt.

Samtidig mærker jeg mig, at man forestiller sig, at bindingspligten for huslejeforhøjelserne skal ophøre. Realiteten i det bliver jo så, at ejerne af disse ejendomme passende kan benytte de frigjorte huslejestigninger til at betale den afgift med, som de herved pålægges, og det vil altså sige, at det offentlige i og for sig ganske stille og roligt beslaglægger midler, som ellers ville være blevet bundet i Grundejernes Investeringsfond. Det mener jeg heller ikke er nogen særlig hensigtsmæssig løsning.

Så vil jeg godt til sidst gøre en enkelt bemærkning om det lovforslag, der især har har med det almennyttige byggeri at gøre. Her var det oprindelige bidrag, jo sat til 2 pct. — først 1 pct. det første år, derefter 2 pct. — men i det ændrede lovforslag

er det altså blevet til, at man langsomt skal trække op fra $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{2}$ pct. og derfra til $\frac{3}{4}$ pct. for endelig at nå frem til og standse ved 1 pct. Virkningen er jo først og fremmest, at Boligselskabernes Landsbyggefond ikke i fremtiden kan påregne at få 200 mill. kr. ind om året, men kun ca. 80 mill. kr., og op på de 80 mill. kr. når man i et langsommere tempo end oprindeligt planlagt. Det vil igen sige, at Landsbyggefondens muligheder for at gå ind i finansieringen af nybyggeriet beskæres kraftigt, og at Landsbyggefondens muligheder for at gå ind i indekslåneordningen reduceres. Konsekvensen af dette er naturligvis, at så vil de andre kapitalkilder, som regeringen forestiller sig at denne indekslåneordning skal øse af, være nødt til at stille så meget desto større midler til rådighed. Med andre ord, i stedet for at fremskaffe kapital over de almennyttige boligselskabers indre økonomiske styrke foretrækker man nu i højere grad at trække på de midler, der opspares i fonde af forskellig art, ATP-fonden, den sociale pensionsfond osv. Det er efter vor opfattelse det modsatte af det, som burde være tilfældet for det almennyttige byggeris vedkommende.

Jeg skal så bare til sidst konkludere, at vores holdning til disse tre forslag er præget af en erkendelse af, at socialdemokratiet og SF er meget stærkt bundet til hinanden, endog så stærkt, at de for gensidig at få det understreget tilstrækkeligt har været nødt til at understrege det i bemærkningerne til et af lovforslagene. Derfor er der jo ikke så vældig meget at forhandle om, i hvert fald ikke for så vidt angår udlejningsbidragene. Den interesse, hr. Preben Steen Nielsen mente vi kunne have i at hjælpe de to forligspartier med finpudsningen, den tror jeg ikke han skal forvente der bliver givet udtryk for; hvis man mellem S og SF har kunnet nå så langt, som man er nået nu, så skulle det også være muligt for de to partier selv at klare detaljerne.

For så vidt angår boligsikringsordningen, er vi parat til at forhandle om boligsikringsordningens hele princip. Her ser vi en større åbenhed, men vi ser altså også et forslag, som er præget af synspunkter, vi ikke ganske kan tilslutte os, og her står vi altså og må vente på resultatet af ekspertudvalgets arbejde.

Gudme: I den radikale gruppe har vi delt opgaverne sådan imellem os, at hr. Dahlgaard er ordfører for lovforslag nr. 19 og 20 om de to udlignings- eller nu udlejningsbidrag, mens jeg skal gøre nogle bemærkninger om boligsikringsforslaget, lovforslag nr. 18.

Dette forslag er jo, sådan som vi ser det nu her i oktober, i virkeligheden en gammel kending, for der er ikke megen forskel på dette forslag og det, der blev fremsat her i tinget den 1. juni, og som i den forrige samling hed forslag nr. 238. Der er foretaget visse ændringer i sommerens løb, og det har medført, at man, når man skulle gå det igennem, var i den lidt ækvilibristiske situation, at man helst skulle have tre fingre forskellige steder, nemlig i den oprindelige lov, i juniforslaget og nu i oktoberforslaget. Disse fingerkunster har dog alligevel ikke ført til andet og mere, må jeg sige, end at det, der er føjet til i sommerens løb, ikke ændrer bedømmelsen i forhold til vor bedømmelse i juni måned af det forslag, der da var fremsat.

Bedømmelsen er da denne, at vi finder, at dette boligsikringsforslag på mange punkter er en forbedring, at det indeholder gode, fornyende, positive ting. Jeg nævnte dem, da vi i juni måned havde førstebehandling af forslaget, og der er derfor kun grund til ganske kort at repetere dem nu. Det er en forbedring, et fremskridt, at man nu får en standardisering af de regler, det skema, efter hvilket boligsikring udmåles, således at man kun har én skala og faste procenter. Det er også en gevinst, at man fremtidig behandler alle med husstandsindkomst under 30.000 kr. ens i stedet for at skulle differentiere for de forskellige indtægtshøjder under dette beløb.

Det er endvidere både rimeligt og praktisk et fremskridt, at man fremtidig kun beskæftiger sig med lejebeløb på mindst 6.000 kr., for pensionister dog mindst 1.500 kr., mens der tidligere var tale om, at man udmålte boligsikring til væsentligt lavere lejebeløb. Endelig er det også en gevinst, at vi nu har et højeste beløb på 16.000 kr., dog stigende efterhånden som pristalsfastsættelsen medfører en stigning i denne og andre satser, som findes i boligsikringsloven.

Der er også mere tvivlsomme momenter i forslaget. Der vil det være rigtigt straks at

gå videre til det, jeg lige nævnte, nemlig pristalsreguleringen, hvor der kan være alvorlig tvivl — hr. Bendix gav udtryk for én side af denne tvivl — med hensyn til det rimelige i at gennemføre en pristalsregulering, for så vidt angår alle de væsentlige satser inden for boligsikringsloven. Vi undgår herved den ajourføring af satserne, som man har måttet foretage nogle gange siden lovens givelse i 1966, og som jo, ligesom alle ajourføringer, har været udtryk for, at man var kommet humpende noget bagefter. På den anden side kommer vi også, som hr. Bendix rigtigt bemærkede, ind på noget af en glidebane, hvis vi efterhånden har et lovgivningssystem, hvor pristalsregulering eller indeksregulering er den almindelige regel på alle områder.

Vi må også sige, at der er nogen tvivl forbundet med de aftrappingsregler, som man nu gennemfører — det skal jeg komme tilbage til om et øjeblik. Vi rører her ved det væsentligste problem i forbindelse med dette boligsikringsforslag, nemlig om vi med det foreliggende forslag på tilfredsstillende måde opnår balance imellem indtægtsstigninger, skatteforhøjelser og nedtrapping af sociale ydelser. Jeg kan godt besvare spørgsmålet med det samme: det får vi ikke, for vi mangler noget.

De økonomiske konsekvenser af forslaget er foreløbig beregnet til ca. 150 mill. kr., men det er nu i oktober, som det var i juni, et meget usikkert skøn, og der er vel god grund til at regne med, at det i virkeligheden kan blive betydeligt større summer, det kommer til at dreje sig om. Der er her tale om udgifter både for stat og kommune, og det vil også være rigtigt at drage ind i tvivlens felt, om fordelingen af disse udgifter mellem stat og kommune er den rigtige. Også dette var hr. Bendix inde på. Vi er for vort vedkommende også tilbøjelige til at mene, at på lang sigt bør netop en ydelse som boligsikringen i højere grad være en kommunal opgave.

Der er endnu et område, hvor jeg gerne vil sætte et spørgsmålstegn ved de forelåede bestemmelser, selv om der er tale om videreførelse af en regel, vi har haft i boligsikringsloven, lige siden denne lovgivning blev gennemført i 1966. Det drejer sig om den maksimale procent, med hvilken vi måler boligsikring ud, når vi er kommet over det

[Fudme.]

så kaldte grænsebeløb — dette grænsebeløb, der jo nu som en praktisk nyvinding fastsættes til 20 pct. af husstandsindkomsten. Det har været sådan hidtil og er det også efter lovforslaget, at boligsikringen højst kan udgøre 75 pct. af den leje, der går over grænsebeløbet. Der er andre regler, som kan begrænse boligsikringens størrelse, men den begrænsning, man hyppigst støder på i praksis, er denne 75 pct.s begrænsning, som findes i den foreslåede § 2, stk. 1, andet punktum.

Vi er i det radikale venstre af den opfattelse, at det var rigtigt at overveje, om disse 75 pct. ikke er en for høj procent, om det ikke i forbindelse med de videre drøftelser var rigtigt at tænke på en noget lavere procent, om det skal være $\frac{2}{3}$, altså $66\frac{2}{3}$ pct., $\frac{3}{5}$, altså 60 pct., eller om man måske i virkeligheden skulle overveje at gå helt ned til 50 pct. Det er noget, vi gerne vil inddrage i diskussionen. Vi vil gøre det ud fra den betragtning, at i det øjeblik boligsikringen udmåles med en noget mindre procent af det beløb, hvormed man overskrider grænsebeløbet, opfordrer det den pågældende lejer til at udvise mere kritisk sans med hensyn til, hvor høj en leje han binder sig for. Endvidere indebærer en lavere procentsats den fordel, at i det øjeblik han får en indtægtsstigning, vil bortfaldet af boligsikringen ikke blive føleligt i samme grad som i dag, hvor vi giver helt op til 75 pct. af det beløb, hvormed grænsebeløbet overskrides.

Der er visse ting, som helt utvivlsomt mangler i dette lovforslag. Ved førstebehandling i juni måned gav jeg udtryk for — jeg tror også, jeg har sagt det ved tidligere debatter om boligsikringsordningen — at vi fra det radikale venstre stadig mener, at man bør søge frem til mere objektive kriterier for udmåling af boligsikring end det nuværende system, hvor man jo i virkeligheden blot kombinerer den faktisk betalte leje og husstandsindkomsten.

Det fremgår af de generelle bemærkninger vedrørende lovforslagets hovedpunkter, at man i boligministeriet har gjort sig de samme tanker, men at man i sommerens løb er gået væk fra det igen, idet man finder at man ikke kan opnå noget tilfredsstillende, hvis man gennemfører dette, og at det i hvert

fald ville blive dyrere. Det er muligt, at det ville blive dyrere, men hvis det blev bedre, var det vel også umagen værd at drøfte, om vi på den måde fik den rigtige boligsikringsordning. Vi vil i hvert fald gerne under udvalgsarbejdet have lejlighed til at se det materiale, som man har overvejet i boligministeriet i sommer og så hurtigt har forladt igen. Vi vil ikke uden videre føle os overbevist, blot fordi man i boligministeriet siger, at det ikke kan lade sig gøre.

Som tidligere ordførere har været inde på, mangler vi nu i oktober, ligesom vi gjorde det i juni måned, resultaterne af det samordningsarbejde, som blev iværksat efter en folketingsbeslutning i februar i år. Man har foreløbig fået en arbejdsrapport, kan vi vel kalde det, fra det udvalg, der da blev nedsat — Børglum Jensen-udvalget kaldes det efter udvalgets formand — men den indeholder jo ikke egentlige forslag. Vi har den opfattelse — og jeg kunne forstå, at de andre ordførere både fra venstre og konservative havde den samme opfattelse — at før vi får et virkeligt forslag til løsning af problematikken: sammenstødet mellem indkomststigninger, skattestigninger og bortfald eller aftrapning af sociale ydelser, før kan vi ikke gennemføre en virkelig tilfredsstillende boligsikringsordning.

Det er boligministeren åbenbart også selv klar over, idet det fremgår af både fremsættelsestale og bemærkninger til lovforslaget, at nu fremsætter man altså dette forslag fra juni så nogenlunde uforandret, og så håber man, at man kan blive indhentet af en betænkning med et forslag fra Børglum Jensen-udvalget, og derefter kan man så ændre i dette lovforslag. Vi må altså foreløbig sætte vor lid til, at vi kan nå i de kommende måneder at få føjet det ind, som mangler i dette forslag, sådan at vi under udvalgsarbejdet kan få gjort det til en så nogenlunde tilfredsstillende boligsikringslov.

Vi betragter derfor det forslag, som nu er fremsat, og som vi i dag behandler, som et stativ, der under udvalgsarbejdet skal hænges noget mere på, og derfor venter vi med den endelige bedømmelse af forslaget, til vi har set, hvad der bliver hængt på stativet.

Dahlgaard: Jeg skal først gøre nogle bemærkninger til lovforslaget om et udlejningsbidrag til det offentlige.

[Dahlggaard.]

Forslagets hovedområde er det private udlejningsbyggeri, private udlejningsejendomme til beboelse, og lovforslaget går ud på at fastsætte et fast udlejningsbidrag, altså i og for sig uafhængigt af det økonomiske resultat af driften af de ejendomme, som afgiften pålægges. Man er gået ud fra den forudsætning, at der er huslejekontrol over hele landet, at udlejerne altid vil tage så høj en leje, som de er i stand til inden for lovens grænser, og at markedsf forholdene er sådan, at de er i stand til det. Dette sidste ses klart af lovforslagets § 4, hvoraf fremgår, at udlejningsbidraget ikke kan udlignes på ejendommens lejemål gennem lejeforhøjelser. I de 208 kommuner, hvor der i dag er fri huslejedannelse, ville denne bestemmelse være uden mening.

Det foreliggende forslag må derfor ses i sammenhæng med det lejelovsforslag, der er bebudet, og som formentlig kommer til at ligne det forslag, vi så i foråret. Jeg har forstået, at boligministeren er indstillet på saglige drøftelser om, hvorvidt man virkelig skal skride til at indføre en form for huslejekontrol i de i dag frie områder, og jeg håber, at det deri ligger, at boligministeren også er åben for drøftelser om, hvorvidt udlejningsbidragene fra den private udlejningsboligmasse skal udformes på den her foreslåede måde.

Det radikale venstre ønsker som bekendt at gå en anden vej. Vi stiler mod en markedsorienteret boligpolitik med indbyggede sociale hensyn, med inddragelse af inflationsgevinster og med en betydelig aflastning af samfundskonominen, herunder af de offentlige finanser. Derfor ønsker vi opretholdt den fri huslejedannelse i de 208 kommuner, hvor vi, uden skade for nogen og til gavn for boligmarkedets måde at fungere på, har fri huslejedannelse i dag, og vi ønsker også huslejereguleringen ophævet efterhånden i den øvrige del af landet. Derfor kan vi ikke tilslutte os, at en udlejningsafgift udformes som en fast afgift, uafhængigt af resultatet af den enkelte ejendoms økonomiske drift. Vi er enige i, at der må ske en delvis inddragelse af de inflationsgevinster, som er skabt eller vil fremkomme efterhånden, men det bør efter vor opfattelse ske ved opkrævning af en afgift på for-

skellen mellem den faktiske lejeindtægt og den omkostningsbestemte leje i de enkelte ejendomme. Denne afgift må gerne være betydelig — i det radikale venstres forslag til folketingsbeslutning om boligpolitikken i begyndelsen af året nævnte vi 60 pct. — men den må afhænge af, i hvilket omfang udlejeren kan opnå en særlig stor lejeindtægt. En udlejningsafgift opbygget på den måde vil også medføre, at udlejere, som ikke er indstillet på eller på grund af markedsf forholdene ikke er i stand til at sætte huslejen stærkt i vejret, slipper tilsvarende billigere. Boligministerens forslag om en fast udligningsafgift — udlejningsafgift hedder det nu — uafhængig af ejendommens driftsresultat nærmest tvinger grundejerne til at sætte lejen så kraftigt i vejret, som det overhovedet er muligt for dem inden for lovgivningens rammer.

Hvad angår enkeltheder, skal jeg nævne, at lovforslaget som noget nyt nu også omfatter udlejning til erhvervsformål. Forslaget skal, går jeg ud fra, ses i sammenhæng med det bebudede forslag om afgift også af erhvervs ejendomme, der ejes af brugeren selv. Det synes, som om kædereaktionen har været følgende: man har opdaget, at der kan være nogle administrative besværligheder ved at sondre mellem udlejning til boligformål og udlejning til erhvervsformål i samme ejendom, og så tager man lejemålene til erhvervsformål med; når man så er kommet dertil, siger man: ja men så er der da for resten de mennesker, der selv ejer deres erhvervs ejendomme, og som er i konkurrence med dem, som vi nu belaster med en udlejningsafgift, hvad nu med dem? Derefter tager man også dem med ind under en ny lov, som vi ikke har set forslag til endnu, men som anslås at komme til at koste de pågældende 400 mill. kr. Det tør nok siges at være den lille årsag med den store virkning.

Hvordan det er muligt at tilpasse disse forslag til den tankegang, som jeg går ud fra må ligge bag det hele, nemlig at afgiften skal ramme ejere, der indkasserer inflationsgevinster af deres ejendomme, og hvordan man skal undgå, at den rammer andre end dem, det er mig en gåde, men det får vi jo lejlighed til at vende tilbage til her i tinget, når det forventede lovforslag om, hvordan

[Dahlggaard.]

man vil behandle folk, der ejer deres erhvervsjendomme selv, foreligger fra regeringens side.

I henhold til det i foråret fremsatte forslag om en udligningsafgift skulle udligningsbidraget tilfalde statens bygge- og boligfond, og derved ville der ske en, i hvert fald foreløbig, øremærkning af ret betydelige midler til bestemte formål. Vi er i mit parti tilfreds med, at den tanke nu er forladt, og vi ville være endnu mere tilfreds, hvis de overvejelser, ministeren er i gang med sammen med kommunernes organisationer, måtte føre til, at udlejningsbidraget tilfalder kommunerne. Det ville være et led i en efter det radikales venstres opfattelse hensigtsmæssig politik gående ud på efterhånden at kommunalisere boligpolitikken.

Der er den ejendommelighed i lovforslaget, som også hr. Christophersen har peget på, at det, om jeg så må sige, lovfæster folketingets boligudvalg. Det sker i forslaget § 1, stk. 3, hvorefter boligministeren med tilslutning af folketingets boligudvalg kan beslutte, at forhøjelsen af udlejningsbidraget i 1975-76 og 1976-77 ikke skal gennemføres.

Hr. Christophersen var inde på en bestemt side af den sag, nemlig at der i henhold til bemærkningerne til denne paragraf peges ikke på et flertal i al almindelighed i boligudvalget, men på et ganske bestemt flertal. Det er jo en oplagt ukorrekt ved lovforslagets udformning; man behøver vist egentlig ikke at ulejlige justitsministeren herhen for at få konstateret det.

Jeg mener, vi i det hele taget med den paragraf er på vej ind i noget, som man straks fra starten bør tage principiel stilling til. Mon det kan være rigtigt, at de alene i henhold til folketingets forretningsorden etablerede udvalg tildeles en opgave af den art, der her er tale om? Jeg tror, vi bør lade folketingets udvalg vedrørende forretningsordenen se på spørgsmålet. I virkeligheden drejer det sig om et lovgivningsanliggende, og lovgivningsanliggendet skal klares af folketinget og ikke af folketingsudvalg, specielt ikke af folketingsudvalg der ikke har hjemmel i grundlov eller anden lov.

Jeg vender mig dernæst til forslaget til lov om ændring af lov om boligbyggeri, hvorefter der fastsættes et udlejningsbidrag til Boligselskabernes Landsbyggefond. Sam-

menlignet med forårets tilsvarende forslag er der den forskel, at udlejningsbidraget nu fastsættes væsentligt lavere, nemlig til $\frac{1}{4}$ pct. det første år, stigende med $\frac{1}{4}$ pct. hvert af de følgende år for sluttelig at udgøre 1 pct. af ejendomsværdien ved 15. almindelige vurdering. I foråret var der tale om, at man begyndte med 1 pct. og efterhånden kom op på 2 pct., ligesom når det drejede sig om private udlejningsejendomme. Den forklaring, man anfører, går ud på, at bidragene til landsbyggefonden i henhold til hidtidige regler løber videre, i modsætning til hvad tilfældet er med hensyn til indbetalinger til Grundejernes Investeringsfond i henhold til boligforliget af 1966. Det er en forklaring, der kan bære et stykke vej — endda et godt stykke vej — men ikke så langt, som man strækker den i det foreliggende lovforslag.

Vi er i det radikale venstre tilbøjelige til at mene, at afgiften straks fra starten bør sættes noget højere, bl.a. med henblik på aflastning af de vældige beløb af statskassens midler, som vi forstår regeringen stadig har til hensigt at tildele landsbyggefonden til administrere. Jeg tror også, vi efterhånden må finde frem til mere fleksible regler for påligning af udlejningsbidrag i den bestående almennyttige boligmasse, således at der bliver tale om en egentlig huslejeudligning i disse ejendomme set i forhold til ejendommenes brugsværdi. Det er et spørgsmål, om man ikke skulle gå over til en ny terminologi, så man i stedet for at tale om udlejningsafgift — som jo er noget, der ligesom andre afgifter bør tilfalde stat eller kommuner — bør tale om et solidaritetsbidrag fra lejere i den bestående almennyttige boligmasse. Der er tale om solidaritet i to betydninger, dels solidaritet mellem dem, der bor i den almennyttige boligmasse, dels solidaritet fra samfundets side over for den almennyttige boligmasse, idet man lader selskaberne selv beholde disse udligningsafgifter eller solidaritetsbidrag, hvad vi nu vil kalde dem, i stedet for at indkassere disse beløb til det offentlige, som man gør, når det drejer sig om alle andre her i landet.

Boligministeren har i sin fremsættelse tale kort omtalt en række boligforslag, som kan forventes til behandling her i folketinget i den kommende tid. Jeg kunne være fristet til at knytte nogle bemærkninger til

[Dahlgaard.]

dem, men skal undlade det af tidsmæssige hensyn og blot afslutte med følgende:

Boligministeren udtaler i fremsættelsestalen sit håb om, at vi ved nye forhandlinger mellem partierne kan nå frem til en boligpolitisk løsning med bred tilslutning. Vi har i det radikale venstre den samme opfattelse, at det vil være ønskeligt. Sandheden, som vi alle kender, er jo, at boligministeren ikke kan tilrettelægge en langsigtet boligpolitik alene på grundlag af socialdemokratiets og socialistisk folkepartis stemmer her i folketinget. En boligpolitik, der ikke bygger på bredere tilslutning, kan kun påregne kort levetid, og de erhverv og arbejdstagere, der arbejder inden for boligbyggeriet, kan ikke være trygge med hensyn til det grundlag, hvorpå de disponerer. Det radikale venstre vil gerne bidrage til, at der kan opnås en politisk bredere løsning af boligspørgsmålet, men jeg er nødt til at tilføje, at såfremt der skal være oprigtighed bag bestræbelserne for en bredere politisk løsning, da nytter det ikke at begrænse boligforhandlingerne til det, som S og SF blev enige om i foråret. Hvis det havde været tilstrækkeligt for os, ja, så havde vi jo opnået et forlig i foråret, og det gjorde vi som bekendt ikke.

Henning Philipsen: Lad mig til indledning slå fast, at hr. Preben Steen Niensens bemærkninger om, at toget er kørt, lægger jeg gerne navn til. Toget er kørt. Der skal herefter ingen diskussion være om, at dette forlig står ved magt, så længe vi har flertal til det.

Når de borgerlige partiers ordførere, sidst hr. Dahlgaard, beklager sig over, at forliget kun omfatter to partier, som tilsammen har et meget snævert flertal her i folketinget, og giver udtryk for, at det skulle begrænse forligets holdbarhed, så må det måske være tilladt at erindre de borgerlige ordførere og ikke mindst hr. Dahlgaard og hr. Christophersen om, at de partier, disse medlemmer er ordførere for, sammen med to andre, nemlig det konservative folkeparti og socialdemokratiet, i 1966 indgik et boligforlig, og

hvor lang tid holdt det? Det var et overvejende flertal i dette folketing, som vedtog boligforliget af 1966, hvor lang tid holdt det? Det holdt nøjagtig indtil der kom et regeringsskifte i 1968. Da harpunerede man det sønder og sammen. Man etablerede gendulejningsforhøjelser, man foretog ændringer i lejeloven, og sådan kunne jeg for så vidt blive ved. Antallet af de tilfælde, hvor man brød dette forlig, er simpelt hen legio. At det altså ikke i sig selv er en garanti for et forligs holdbarhed, at det er et stort og et overvældende flertal, der vedtager det, burde disse partiers ordførere dog i hvert fald vide.

Hr. Christophersen nåede efter min opfattelse hysteriske højder, da han omtalte den aftale, der ligger til grund for dette forlig mellem socialdemokratiet og socialistisk folkeparti. Man kunne være fristet til at spørge: hvad i alverden bilder hr. Christophersen sig ind, når han vil blande sig i, hvad vi aftaler? På hvilket tidspunkt har vi blandet os i, hvad VKR aftaler ude i porten, før de går til møder med os andre? Det har vi da aldrig blandet os i. Vi agter heller ikke at blande os i det; vi har andre og fornuftigere ting at beskæftige os med. Jeg vil føje til for fuldstændighedens skyld: vi beder os fritaget for en indblanding i, hvilke partnere jeg og mit parti forhandler med. Det skal vi nok klare uden hr. Christophersens og andres medvirken.

Hr. Christophersen kunne måske i den forbindelse svare mig på det spørgsmål, om han anså det for lovgivningsmæssigt korrekt, dengang vi havde VKR-regeringen, at hvis 14 radikale folketingsmedlemmer sagde nej, så kunne intet gennemføres i dette folketing, uanset hvad de øvrige 165 medlemmer så måtte mene. Jeg synes, hr. Christophersen skylder både mig og andre et svar på, om han anså det for at være lovgivningsmæssigt korrekt.

Selve de foreliggende lovforslag skal jeg lade være med at beskæftige mig med i detaljer, for det har andre ordførere gjort så rigeligt; jeg skal kun sige som før, at dette

[Henning Philipsen.]

forlig står ved magt. Vi betragter disse tre forslag som første del af den helhed, som skulle være en langsigtet boligpolitik.

Hvad angår boligsikringsloven, kommer vi til at beskæftige os med det, som vi i foråret kaldte den store boligsikringslov. Forslaget er efter vor umiddelbare opfattelse præget af forenklinger og også af administrative lettelser. Men jeg vil godt lige gøre en bemærkning til ministeren i den forbindelse. Jeg ved, at der ude i kommunerne sidder dygtige administratorer af boligsikringsordningen, også den, vi har for nærværende. Jeg ved ikke, hvor meget kontakt man har haft med dem, men det ville efter min opfattelse være særdeles klogt, om man hørte på og i hvert fald lod tilgå boligudvalget, hvad disse administratorer af boligsikringsordningen måtte kunne fortælle os, således at vi kunne drage nytte af deres erfaringer, når vi nu skal lave lovforslaget færdig.

Jeg må føje til, at jeg mener heller ikke, boligsikringsloven kan gøres færdig i en hast. Jeg har den opfattelse, at boligsikringsloven nok bliver den, vi allersidst må gøre færdig, fordi den hænger sammen med den nye finansieringsform, som vi også har aftalt — på trods af hr. Christophersen. Det betyder, at vi kommer til at indrette boligsikringsydelse i relation til finansieringsformen på indekslånene.

Jeg skal gøre et par bemærkninger til lovforslag nr. 19 og 20 vedrørende udlejningsbidrag. Hvad angår de private andelselskaber, nævnte hr. Bendix, at jeg i går på et offentligt møde havde sagt, at jeg ikke ville acceptere den samme ene procent, som gælder for det private udlejningsbyggeri. Jeg vil gerne bekræfte, at dette er korrekt. Jeg mener ikke, den skal accepteres, jeg ønsker ikke at acceptere den, og vi ønsker ikke at acceptere den, mens vi derimod ikke vil afvise, at disse private andelselskaber skal svare den kvarte procent, som udlejningsbidraget andrager i det almennyttige byggeri, altså at man her ligestiller dem. Jeg synes, det bør siges, også af hensyn til ministeren og ikke mindst af hensyn til den socialdemokratiske folketingsgruppe.

Vi lægger stor vægt på, at vi også hvad angår disse to lovforslag opnår samtidighed med den nye finansieringsform, ligesom jeg før var inde på det i forbindelse med bolig-

sikringsloven. Samtidigheden manifesterer sig på den måde, at man ikke kun opkræver bidrag, men at man i samme åndedrag — omtrent da — siger til lejerne: ja menså kan vi til gengæld tilbyde jer noget billigere og bedre finansieret nybyggeri, hvis I finder lejen for høj i det ældre private og almennyttige udlejningsbyggeri.

Vi må derfor ganske enkelt vide på et eller andet tidspunkt inden så forfærdelig længe, hvornår regeringen, hvornår socialdemokratiet ønsker at få finansieringen med indekslån til at træde i kraft. Jeg ved udmærket godt, at ifølge aftalen skal nyordningen træde i kraft den 1. oktober 1974, men jeg har en klar fornemmelse af, at rent praktisk skulle det nok kunne lade sig gøre at få den sat i værk betydelig før. Ikke mindst anser jeg muligheden for at foretage korrektioner i denne lovgivning for særdeles nødvendig, således at vi ikke kommer ud for den samme situation, som dengang man lavede boligforliget i 1966, f.eks. hvad angår boligsikringsloven, at der ikke var muligheder for korrektioner hen ad vejen. Jeg anser det for at være særdeles nødvendigt, at vi får dette med.

Jeg vil gerne henvise til den dagsorden, som blev vedtaget for ikke så forfærdelig længe siden her i tinget, hvorefter boligministeren skulle give en redegørelse for vurderingernes betydning. Jeg vil i tilslutning hertil bede boligministeren give tilsagn om — da vi i foråret ikke havde så forfærdelig stort et antal ejendomme i det private udlejningsbyggeri som grundlag for fastsættelse af udlejningsbidraget — at man får vurderingerne og hermed udlejningsbidraget vurderet for et større antal boliger — jeg tænker her f.eks. på 200 ejendomme i Københavnsområdet og 200 ejendomme i provinsen; hermed vil vi have et bedre grundlag at træffe beslutninger på.

Vi betragter altså simpelt hen disse tre lovforslag som led i det forlig, vi har indgået, hvori vi har del og part, et forlig, som skulle danne grundlag for en langsigtet boligpolitik, som skulle betyde billigere boliger, og som også skulle indebære — hvilket ikke er mindst væsentligt — en stabil beskæftigelse i byggesektoren.

Her tillader jeg mig at nævne et forhold, som jeg er kommet under vejr med. Det har også betydning for beskæftigelsen i byggef-

[Henning Philipsen.]

gene, men det kan da godt være, jeg skal bede boligministeren henvende sig til sin kollega handelsministeren og bede ham om at tage affære. Jeg føler mig helt sikker på, at det er rigtigt, hvad jeg har hørt, at danske teglværker indgår kontrakter med tyskere, som derefter importerer danske mursten fra danske teglværker, samtidig med at danske teglværker nægter at tegne en kontrakt med én eneste dansk muremester eller én eneste dansk entreprenør, med det resultat, at denne tyske importør af danske mursten dagen efter optræder som eksportør til Danmark af mursten - men til en pris af over 1 kr. pr. stk., hvorimod en dansk muremester kun betaler ca. 40 øre pr. stk. for en mursten, som han køber på et dansk teglværk. Der er her efter min opfattelse tale om en overskridelse af monopoltilsynets bestemmelser, for jeg mener ganske afgjort, at disse teglværker har anmeldelsespligt. Hvis ikke boligministeren selv er i stand til at tage affære, vil jeg bede ham om at prøve på at tale med handelsministeren om denne sag. Det er utiltalende, at skønt murerne står klar til at gå på stilladset - det kender jeg adskillige eksempler på - kan de alligevel ikke gå på stilladset, fordi der ikke er mursten til dem, ikke fordi teglværkerne ikke producerer mursten, eller ikke har mursten, men fordi murstenene går alle andre steder hen, for at teglværkerne på den måde kan tjene sig en fed gevinst, som simpelt hen er urimelig. Jeg mener, man i denne situation bør tage noget sådant ganske alvorligt, det drejer sig bl.a. om beskæftigelsen i byggesektoren.

Boligministeren (Svend Jakobsen): Jeg vil gerne begynde med at takke ordførerne for socialdemokratiet og SF for en positiv modtagelse af samtlige tre lovforslag, og jeg kan takke ordførerne for venstre, konservative og det radikale venstre for en relativt venlig modtagelse af boligsikringsforslaget.

Til hr. Preben Steen Nielsen skal jeg gøre et par enkelte bemærkninger. Jeg er enig i, at den automatiske regulering af boligsikringsordningen er en meget væsentlig bestanddel af dette lovforslag.

Jeg kan også bekræfte, at vi har indledt drøftelser med finansministeriet om de rela-

tioner, der kan være mellem de tanker, man i finansministeriet i øjeblikket gør sig om et forslag om en afgift på erhvervsjendomme, og så det forslag, vi her har til behandling, om en udlejningsafgift til det offentlige. Der er nogle relationer her, som vi har indledt drøftelser om, og så snart disse er afsluttet, skal jeg orientere folketingets boligudvalg herom; det vil formentlig føre til ændringsforslag til det foreliggende lovforslag om en udlejningsafgift.

Jeg skal derefter vende mig til hr. Bendix. Jeg vil gerne takke for udtalelserne om de konservatives vilje til at søge indflydelse på de lovforslag, der bliver lagt frem til behandling i folketinget. Jeg anser det for væsentligt, at hele folketingets boligudvalg medvirker i behandlingen af de forslag, der kommer frem til afgørelse her i tinget.

Jeg bemærkede, at hr. Bendix sagde, det var et væsentligt argument for ikke at medvirke til udlejningsafgiften i den private boligmasse, at disse penge ikke blev nyttiggjort inden for boligsektoren. Jeg ved ikke, om det skal opfattes sådan, at der er villighed fra det konservative folkepartis side til at gå ind i forhandlinger omkring dette spørgsmål, under forudsætning af at disse penge øremærkes.

Jeg kan sige i forbindelse med spørgsmålet om de områder, der var undtaget fra udlejningsafgiften, at skovbrug skal med ind i denne række. Jeg kan allerede her sige, at der vil blive stillet ændringsforslag, således at der ikke er tvivl om, at også skovbrug er undtaget fra at skulle betale udlejningsafgift.

Flere af ordførerne var inde på, at provenuet burde gå til kommunerne. Det er ikke tilfældigt, at dette spørgsmål er nævnt i bemærkningerne. Det var fremme allerede i debatten i sidste samling, at vi skulle overveje muligheden for, at provenuet kunne blive i kommunerne, mod at der til gengæld blev reguleret på andre dele af det samlede refusionssystem. Denne mulighed indgår i de samlede forhandlinger mellem regeringen og kommunernes organisationer omkring de fremtidige refusionsordninger. Jeg kan ikke i dag sige, hvorledes resultatet af disse forhandlinger vil falde ud, men det er klart, at en af de ting, som vi fra vores side har peget på i forbindelse med en eventuel placering

[Boligministeren.]

af provenuet i kommunerne, er en anden fordeling af betalingen af boligsikringsydelse.

Flere ordførere rejste i forbindelse med lejelovgivningens spørgsmålet om de frie områder, og jeg skal sige, at det er korrekt opfattet, at lejelovforslaget vil komme frem meget snart. Jeg forventer at kunne fremsætte lovforslaget her i tinget i den første uge af november måned. Jeg har ventet på resultatet af de forhandlinger, som Grundejernes Landsforbund og Lejernes Landsorganisation gik i gang med på foranledning af daværende boligminister Helge Nielsen omkring en række spørgsmål, herunder de frie områders, stilling samt det antal lejemål, der skulle til, for at der kunne blive tale om beboerdemokrati, bytteret osv. Jeg har ikke modtaget svar før i dag til morgen, og det har betydet, at jeg har sat arbejdet i gang, således at lovforslaget vil blive fremsat her uden store ændringer i forhold til forslaget fra sidste samling. Det vil igen sige, at disse spørgsmål vil ligge til forhandling her i folketinget. Der er ikke fra min side taget endelig stilling til, hvordan man skal løse disse problemer; det drejer sig dels om fastsættelsen af det konkrete antal lejemål, dels om, hvordan man kan sikre at de bestemmelser, som indføres, og den udvidelse af lejerdemokratiet, der er tale om, bliver en realitet over det ganske land. For jeg vil gerne understrege, at det er for os væsentligt, at disse ændringer, som vi anser for meget positive, denne forøgede dispositionsret for lejer, denne forøgede indflydelse for lejerne, bliver en realitet og ikke bare en skueret, vi stiller frem. Dette skal vi finde en løsning på, og jeg er meget indstillet på at finde denne løsning, forhåbentlig sammen med alle folketingets partier.

Jeg skal derefter gøre nogle bemærkninger om boligsikringslovforslaget. I anledning af hr. Bendix' bemærkninger herom kan jeg bekræfte, at boligsikringsordningen i sin nuværende form er meget besværlig at administrere. Vi er jo i den situation, at vi betaler boligsikring til stadig flere med stadig mindre beløb. Det er ikke mindst i denne sammenhæng, man skal se det forslag, som vi her har til første behandling.

Det er korrekt, som det er nævnt af flere ordførere, at man ifølge lovforslaget giver

boligsikring lidt anderledes, end vi gør efter den nuværende skala, og at ydelsen kan gives et stykke længere op i mellemindkomsterne. Det er ikke tilfældigt, det er bevidst. Det er vigtigt, at vi får placeret boligsikringsordningen sådan, at de, som har mulighed for at bebo de nyeste boliger, også vil gøre det, at de, selv om de er inde i en gunstig indtægtsudvikling, ikke af den grund undlader at søge en lejlighed i den bedste del af boligmassen, således som vi har set det på grund af den voldsomme aftrapning af boligsikringen, de nuværende regler indebærer. Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi gør noget for at stabilisere denne udvikling, således at der frigøres boliger i den lidt billigere klasse til dem, som har mulighed for at betale omkostningerne herved. Vi må jo ikke være blinde for, at med den ramme, der lægges med dette boligsikringsforslag, er der jo en grænse for, hvor stor en del af boligydelsen det offentlige betaler, og det betyder, at vi må søge at sikre, at der også frigøres boliger i den noget billigere del til brug for dem, som ikke har så store indkomster.

Jeg skal derefter vende mig til hr. Christophersen, idet jeg takker for hans indledende bemærkninger, som jeg opfatter sådan, at venstre vil være med til at være sikkerhedsnet for mig i en periode. Jeg må opfatte det sådan, at det også gælder den øvrige regering, og det takker jeg for.

Jeg skal derefter sige et par ord om bemærkningerne om, at vi ikke har fået resultatet af ekspertudvalgets arbejde. Som jeg har anført i bemærkningerne til lovforslaget og i fremsættelsestalen, har jeg valgt at fremsætte forslaget, til trods for at dette arbejde ikke er færdiggjort. Dette skyldes flere ting. Det skyldes dels, at vi har anset det for vigtigt, at vi gjorde os nogle tanker omkring dette boligsikringsforslag, også fordi disse tanker kunne indgå i vurderingen hos det ekspertudvalg, som sidder og beskæftiger sig med disse ting. Men det skyldes også, at vi kender en stor part af den problemstilling, som vi har sat et ekspertudvalg til at udrede, og derfor har vi været i stand til, som det også fremgår af lovforslaget, at lægge en række af disse synspunkter ind, så vi har fået fjernet, om jeg så må sige, de værste urimeligheder. Efter vor opfattelse har vi — måske fuldt ud — opnået, at boligsikringen ikke, i hvert fald ikke efter

[Boligministeren.]

vedtagelsen af dette forslag, er den afgørende faktor i den problemstilling, som der er opstillet adskillige regneeksempler på, og som er meget alvorlig for folk med mellemindkomster, der har en stigende indkomst.

Jeg kan bekræfte, at hvis der kommer materiale fra dette udvalg, som taler for, at der kan laves endnu flere forbedringer end dem, vi i forvejen har lagt ind i lovforslaget om ændring af boligsikringsordningen, så er jeg indstillet på at udarbejde ændringsforslag herom. Men jeg synes nok, vi skal være opmærksom på, at vi har jo ikke bedt dette ekspertudvalg om at sætte sig ned og lave lovforslagene. Vi har bedt det om at registrere problemstillingerne og analysere de problemer, der opstår under den eksisterende lovgivning. På baggrund af denne udredning vil det være vores sag, regeringens sag og politikernes sag, at træffe de beslutninger, som må følge deraf.

I anledning af de bemærkninger om de økonomiske virkninger, som bl.a. hr. Christophersen gjorde, skal jeg henvise til det, jeg sagde før om, at det har været vigtigt for os at sikre, at der også for folk med mellemindkomster, som har en chance for at betale de nyere boliger, er en rimelig boligsikringsordning, og samtidig har vi ønsket at undgå den situation, at man automatisk vokser ud af boligsikringsordningen, fordi vi har inflation i samfundet.

Flere ordførere var inde på, at man på flere og flere områder i samfundet anvender indeksregulering. Det er et både interessant og spændende problem, som jeg nok synes der er grundlag for at folketinget generelt set beskæftiger sig med. Jeg vil nok tro, det er et af de problemer, som man skal tage en mere principiel og mere generel drøftelse af; det vil måske i højere grad blive i det politisk-økonomiske udvalg, end det vil blive i folketingets boligudvalg. Jeg vil dog gerne understrege, at når vi skal tilgodese de formål, en boligsikringslov må have, så er det vigtigt for os, at vi får indbygget en vis sikkerhed for, at man ikke vokser ud af boligsikringsordningen med uændret realindkomst. Derfor har vi valgt at indbygge en indeksregulering. Hvis man ønskede det, kunne man jo også lave en skala, som kun havde virkning for et år og derefter skulle tages op til revision i folketinget hvert ene-

ste år, men det ville i hvert fald have den konsekvens, at vi skulle igennem tre behandlinger af boligsikringsordningen hvert år her i folketinget. Vi har valgt en anden form, som vi tror vil sikre, at man ikke med uændret realindkomst vokser ud af boligsikringsordningen.

Jeg blev en lille smule overrasket over hr. Christophersens bemærkninger om, at dette boligsikringsforslag indeholdt særregler i højere grad, end vi kender det nu. Jeg må mene — og det mener jeg også kom til udtryk fra flere ordføreres side — at der tværtimod er tale om, at vi i væsentlig grad forenkler reglerne, selvfølgelig først og fremmest derved at vi gør den skala, vi arbejder med, langt mere enkel og tager de varierende procenter fra indtægtsgruppe til indtægtsgruppe ud. Vi har jo i øjeblikket en række særregler, f.eks. særreglen for den situation, at der kun er én voksen og ét barn, hvor der gives et særligt procenttilæg, og vi har i forvejen særlige pensionistregler. Derfor vil jeg vove den påstand, at hvad angår særregler betyder dette forslag en forenkling.

Det, der kan have givet anledning til bemærkningen, er måske den foreslåede bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen kan give boligsikring efter de gunstigere pensionistregler i særlige tilfælde til lavindkomstagere. Når vi har valgt at bruge den fremgangsmåde i stedet for den hidtil anvendte, skyldes det både, at vi ønskede en forenkling, men også, at der findes et antal boligtagere med lave indkomster, som ikke har nogen særlig lav levestandard. Her har vi ment, at kommunalbestyrelsen er det led, der har mulighed for at tage op til vurdering, om der i det konkrete tilfælde er forhold, der taler for, at den pågældende husstand skal have boligsikring på de særlig gunstige vilkår, som gælder for pensionistgruppen, således at det ikke alene afgøres ud fra den skattepligtige indkomst, som jo kan være nedbragt af en række forskellige grunde, som jeg ikke skal komme nærmere ind på.

Der blev fremsat nogle bemærkninger om bestemmelsen vedrørende forhøjelsen af udlejningsafgiften fra 1 til 1½ og senere til 2 pct.; jeg forstod, at kritikken først og fremmest tog sigte på formuleringen i bemærkningerne til lovforslaget. Jeg er ked af, at justitsministeren ikke er her, da spørgsmålet var rettet til justitsministeren. Jeg

[Boligministeren.]

kan oplyse, at dette lovforslag selvfølgelig har været forelagt justitsministeriets lovkontor. Jeg kan også give hr. Christophersen tilsagn om, at jeg vil foranledige, at det formelle spørgsmål, som her er rejst, oversendes til justitsministeren.

Men jeg vil godt understrege, at formuleringen som sådan jo ikke ændrer i den realitet, der ligger bag, den realitet, som er formuleret i beretningen fra folketingets boligudvalg fra sidste samling, at de to partier, socialdemokratiet og SF, er enige om, at stillingtagen til denne forhøjelse skal ske, efter at vi har foretaget vurderinger af resultaterne af indførelsen af udlejningsbidraget på 1 pct. Men det er klart, at hvis der foreligger noget formelt ukorrekt her, så skal det bringes på plads, og jeg vil tage skridt til at oversende spørgsmålet til justitsministeriet.

Hr. Christophersen var, forstod jeg, lidt mere positiv i sin indstilling til udlejningsbidraget i den almennyttige sektor; jeg er enig i det synspunkt, som flere af ordførerne har givet udtryk for, at der er tale om en større grad af solidaritet i den almennyttige sektor, og at det er noget positivt, som vi herfra må tilstræbe at udvikle videre.

Jeg skal derefter gøre en bemærkning til spørgsmålet om, hvorfor midlerne fra udlejningsbidraget i den private udlejningsmasse ikke mere går i statens bygge- og boligfond, men i stedet for går i statskassen. Forklaringen ligger i de bemærkninger, jeg gjorde på et tidligere tidspunkt om, at der føres forhandlinger om at lade disse penge indgå i den samlede afgørelse af, hvorledes de fremtidige refusionsformer mellem stat og kommuner skal være, herunder hele diskussionen omkring bloktilskud m.v., som forhandles i øjeblikket. Hvorledes resultatet af forhandlingerne bliver, kan jeg selvfølgelig ikke sige noget om, men når pengene indgår i disse forhandlinger, ville det nok være lidt mærkeligt, hvis vi placerede dem i bestemte skuffer i forbindelse med dette lovforslag. Jeg kan dog sige til hr. Christophersen, at det ikke er ensbetydende med, at de 250 mill. kr., vi diskuterer så voldsomt i sidste samling, er forsvundet fra jordens overflade. Det er de ikke, og det skyldes jo, at de problemer, der skal løses ved hjælp af disse 250 mill. kr., ikke er forsvundet fra jordens

overflade. Det vil fremgå, når jeg på et senere tidspunkt får lejlighed til at fremsætte forslag om indeksreguleret finansiering, og i forbindelse dermed får vi formentlig en ny debat omkring beløbet på de 250 mill. kr.

Den foreslåede nedsættelse af bidraget i den almennyttige sektor fra 2 til 1 pct. har hr. Dahlgaard allerede gjort nogle bemærkninger om, nemlig at der er et hensyn at tage til den omstændighed, at de bidrag, som er pålignet i medfør af 1966-forliget, og som andrager 67 mill. kr., når den sidste forhøjelse kommer pr. 1. april næste år, fortsat vil eksistere. Jeg skal derudover sige, at et moment, som også har spillet ind i vore overvejelser i denne sag, er de beregninger, som vi fik frem i sidste samling, og yderligere beregninger, som vi i boligministeriet har udarbejdet i sommerens løb.

Jeg skal derefter vende mig til hr. Gudme. Jeg var meget glad for de bemærkninger, hr. Gudme gjorde om de positive sider af boligsikringsforslaget. Der er tale om en række meget væsentlige forbedringer, som jeg håber vi får et positivt samarbejde om i udvalget. Jeg forstod, at hr. Gudme var betænkelig ved pristalsreguleringen.

Hr. Gudme rejste spørgsmålet om, hvorvidt satsen på de 75 pct. af forskellen mellem lejen og grænsebeløbet, som maksimalt kan ydes i boligsikring, skal ændres. Jeg er selvfølgelig villig til, hvis det ønskes under udvalgsarbejdet, at foretage beregninger på det punkt, men jeg vil godt her i dag sige, at denne procentsats skal ses i sammenhæng med de foreslåede ændringer i boligsikringsloven, herunder specielt nogle af de andre grænser, vi lægger ind: grænsen på de 20 pct. af husstandsindkomsten, som folk selv skal betale, grænsen på de 6.000 kr. og grænsen i toppen på de 16.000 kr. Disse ting skal i hvert fald ses i sammenhæng med, at vi har bevaret den samme procentsats, som vi havde tidligere.

Jeg kan bekræfte, at vi har foretaget en række beregninger omkring anvendelsen af objektive kriterier, og kan i hvert fald oplyse, at hvis vi skulle gå den vej, at vi gjorde boligsikringen indkomstskattepligtig, så ville vi i hvert fald i langt højere grad øse penge ud og derefter kræve dem ind igen i statskassen, end vi vistnok har set i nogen anden lovgivning. Derfor vil jeg advare imod, at man går for langt i den tankebane,

[Boligministeren.]

men jeg er selvfølgelig villig til her som på alle de andre områder at drøfte disse ting under udvalgsarbejdet.

Hr. Dahlgaard siger, at det radikale forslag bygger på, at man skal inddrage en del af konjunkturgevinsten, og siger, at man f.eks., som det også var fremme i sidste samling, kunne tage 60 pct. i afgift af forskellen mellem den omkostningsbestemte leje og den faktiske leje. Det medfører jo, at man skal finde frem til den omkostningsbestemte leje, og det vil, så vidt jeg kan vurdere det, indebære, at husejerne måske i endnu højere grad vil ønske at få den omkostningsbestemte leje sat højest muligt, hvilket vil afstedkomme endnu flere tilfælde af uenighed mellem ejere og lejere om, hvorledes disse ting rettelig opstilles, end vi vil få med vort forslag. Derfor tror jeg, at det behov, der måtte være for et organ, der kan tage stilling til disse ting, vil være fuldt så stort under det radikale forslag som under det forslag, jeg her har fremsat.

Til spørgsmålet omkring boligudvalgets lovfæstelse har jeg ikke bemærkninger ud over den, jeg har gjort, at realiteten i aftalen står fast, men jeg vil sørge for, at vi med hensyn til det formelle får et svar frem, som vil tilgå boligudvalget fra justitsministeren.

Hr. Dahlgaard slutter med at give udtryk for det meget principielle synspunkt, at vi ikke kan tilrettelægge en politik, der holder på lang sigt, på et snævert flertal. Jeg vil gerne sige, at den daværende boligminister, hr. Helge Nielsen, gjorde sig efter min bedste vurdering mange anstrengelser for at tilrettelægge arbejdet med disse lovforslag således, at de kunne få bred tilslutning her i tinget, og jeg har stadig væk den opfattelse, at der til meget store dele af denne lovgivning er tilslutning fra et eller flere af de borgerlige partier. Jeg har helt forstået, at man ikke ønsker at medvirke til gennemførelsen under de konditioner, som blev resultatet ved afslutningen af forhandlingerne i sidste samling, men jeg tror ikke, det ændrer ved, at man på en række områder har synspunkter, der ikke ligger så langt fra hinanden. Derfor er det også min tro, at væsentlige dele, de væsentligste dele i denne lovgivning, vil kunne holde også på længere sigt. Jeg skal ikke undlade at sige, at jeg synes nok,

det ville være vigtigt, også af hensyn til forslagernes færdiggørelse, hvis man klart præciserer, hvad det er for nogle områder, de tre oppositionspartier kunne ønske ændringer på, hvis de en dag får magt, som jeg forstår de har agt.

Jeg synes også, det spiller en rolle i forhold til det, som hr. Bendix var inde på i forbindelse med boligsikringslovgivningen, som jo også meget gerne skulle fungere i en lang årrække. Her er det selvfølgelig vigtigt at vide, hvilke vilkår der kan tænkes at komme til at gælde i den situation, som jeg opridsede før.

Jeg skal derefter til hr. Henning Philipsen sige, at vi har haft kontakt til kommunerne ved udarbejdelsen af dette forslag, og en række af ændringerne i boligsikringsloven er foreslået efter indstilling fra en arbejdsgruppe, der har været nedsat med repræsentanter fra de kommunale organisationer og boligministeriet; vi har altså allerede forsøgt at indhente de erfaringer, som jeg er enig med hr. Henning Philipsen i at kommunerne har vedrørende administrationen af boligsikringsloven.

Jeg skal vedrørende andelsboligerne, andelslejlighederne, sige, at det overrasker mig lidt, at hr. Henning Philipsen herfra meddeler, at han og SF ikke kan acceptere den foreslåede ordning. Det var jo en del af det lovforslag, som vi behandlede i sidste samling; det var et forhold, vi fik henvendelser til folketingets boligudvalg om, og jeg tror også, vi har nogle bemærkninger fra den daværende boligminister om dette spørgsmål. Når vi har taget andelslejlighederne og aktielejlighederne ind her, er det jo ud fra et af grundsynspunkterne i lovgivningen omkring udlejningsbidrag, nemlig at det, vi ønsker at gøre, er at inddrage en del af konjunkturgevinsten, og her er der jo tale om lejligheder, der omsættes.

Jeg skal til spørgsmålet om samtidighed nævne, at det er min hensigt at fremsætte forslaget om ændring i boligbyggeriloven indeholdende reglerne om ændret finansieringsform snarest muligt — det vil formentlig blive omkring 1. december 1973 — og at der i forslaget vil være en paragraf, der siger ikrafttræden pr. 1. oktober 1974.

Jeg skal til det sidste, hr. Henning Philipsen var inde på omkring redegørelsen for vurderingernes skattemæssige betydning,

[Boligministeren.]

sige, at det jo først og fremmest er finansministeren, der skal give denne redegørelse til folketinget, men det er rigtigt, at der er visse dele af den, som ligger under boligministeriet, og som jeg skal bidrage med. Jeg kan sige, at jeg er indstillet på at fremskaffe det bedst mulige materiale til folketingets boligudvalg til at træffe beslutningerne omkring udlejningsbidrag og de øvrige forhold, der skal til for at belyse den lovgivning, der her er lagt frem, og som nu går til behandling i udvalget.

Til det allersidste, som hr. Henning Philipsen var inde på omkring teglværker og problemet med eksport og reeksport, må jeg sige, at jeg ikke kender de eksempler, hr. Henning Philipsen nævnte, men jeg ville sætte pris på, om vi kunne få dem lidt mere konkret. Det behøver ikke at være fra folketingets talerstol, men jeg tror, det vil være nyttigt for handelsministeren, at han får problemet lidt mere konkret formuleret, måske med angivelse af, hvilke teglværker der eksempelvis er tale om.

Bendix: Ministeren optrådte jo så roligt og afslappet og åbent, som vi lærte ministeren at kende som formand for folketingets boligudvalg, og jeg glædede mig dels over de punkter, hvor ministeren så at jeg eventuelt ville kunne være imødekommende, dels over punkter, hvor ministeren ville vise en imødekommenhed.

Jeg behøver ikke at notere de enkelte punkter, men der er et enkelt, som jeg vil bede ministeren ganske kort præcisere; jeg er sådan set ikke så meget i tvivl om, hvordan tingene skal opfattes, men jeg vil dog gerne have det slået fast her ved første behandling.

Det er spørgsmålet om de frie og de bundne områder, og dér er spørgsmålet: hvad går egentlig ministerens åbenhed på i forbindelse med de frie områder og de bundne områder, når det drejer sig om huslejeafståttelsen? Er det sådan, at ministeren, for så vidt angår de frie områder, er åben over for, hvordan beboerdemokrati, bytteret etc. skal ordnes med bolignavn osv.? Er det det, det går på, eller går ministerens åbenhed også på at friholde de frie områder for nye kalkulationsregler vedrørende huslejeafståttelsen? Jeg tror, det

ville være rart, hvis ministeren lige præciserede, om åbenheden gik på det ene eller på det andet eller på begge dele.

Men jeg vil nok sige, at ministerens åbenhed og ministerens villighed til at forhandle for så vidt relativt langt en række af disse spørgsmål bliver eftertrykkeligt slået i gulvet, så snart hr. Henning Philipsen kommer på folketingets talerstol. Det er jo et anderledes ordvalg, hr. Henning Philipsen betjener sig af, end det, ministeren anvender. Det er ren tale fra hr. Henning Philipsens side: hold fingrene fra dette her; det er et privat arrangement mellem S og SF, og I skal ikke have lov til på mindste vis at blande jer i det.

På sin vis kan man takke for den rene besked, hr. Henning Philipsen giver, men der er et punkt i det, som vel i og for sig er så forargeligt, at det bør påtales, og det er, at hr. Henning Philipsen i sit ordvalg prøver på at reducere folketinget til en privat klub, som for tiden drives af socialistisk folkeparti og socialdemokratiet. Her indgår socialdemokratiet og socialistisk folkeparti deres private aftaler, og vi andre har at holde fingrene fra dem. Det er simpelt hen ikke den måde, folketinget skal fungere på. Folketinget kan og bør ikke under nogen omstændigheder reduceres til et sådant privat arrangement, som hr. Henning Philipsen vil gøre det til.

I øvrigt vil jeg sige, at det interesserede mig at høre, hvad ministeren sagde til hr. Henning Philipsen om andelslejlighederne. Hr. Henning Philipsen meddelte klart, som hr. Henning Philipsen har for vane, at han ikke under nogen omstændigheder kunne acceptere ministerens lovforslag, for så vidt angår de private andelsboligforeninger. Og ministeren står, så vidt jeg kunne forstå, op og fastholder, at dette er fornuftigt, og at det er en konsekvens af den aftale, socialdemokratiet og socialistisk folkeparti har lavet, at andelslejlighederne kommer med ind under ordningen, for så vidt angår de private udlejningslejligheder og deres udlejningsbidrag. Der er altså ikke flertal for det lovforslag. Hr. Henning Philipsen har tilkendegivet her, at han ikke kan medvirke, og ministeren fastholder sit synspunkt. Det var rart for os andre, hvis vi kunne få det mindste mål af oplysning, som kunne være en fordel, før vi gik til udvalgsarbejdet.

[Bendix.]

Jeg blev egentlig heller ikke rigtig klar over, om det var hr. Henning Philipsens opfattelse, at udlejningsbidraget i såvel den private udlejningsboligmasse som i det almennyttige boligbyggeri er konstrueret på en sådan måde, at der kan forhindres huslejstigninger ud over det, 1966-forliget fører til i 1974. Jeg forstår det sådan, at hr. Henning Philipsen siger: der må ikke ske huslejstigninger ud over det, 1966-forliget fører til i 1974. Jeg kan ikke forstå de lovforslag, ministeren har fremsat, på anden måde, end at der nødvendigvis må komme stigninger ud over det, 1966-boligforliget fører frem til i 1974.

Også på det område er hr. Henning Philipsen klar; han var ikke særlig klar her i salen i dag, men uden for salen ved offentlige møder har han sagt, at han ikke accepterer sådanne stigninger ud over 1966-forligets rammer. Så vidt jeg kan se, er de to lovforslag, som ligger her på folketingets bord, af en sådan karakter, at vi nødvendigvis får stigninger ud over det. Sig mig: hvad er egentlig — det er også en oplysning, som kunne være tjenlig for os — konsekvensen af det, S og SF har aftalt på dette område?

Christophersen: Jeg takker ministeren for de svar, han gav; jeg må dog sige, at hans forestillinger om, hvor sikker han befandt sig her i salen, nok var lidt overdrevne. Ministeren skal få en rimelig tid til at afklare sine tanker; når han derefter begynder at fremlægge dem og de har den form, som man måske kunne frygte de på visse punkter ville få, er det muligt, at sikkerheden bliver noget reduceret.

Men der var et par ting i det, ministeren sagde, som jeg godt ville kommentere, og det ene var den rolle, som undersøgelsen af sammenfaldet mellem de sociale ydelser og skatteprogressionen har. Jeg kan selvfølgelig godt se, at i det lovforslag til en ny boligsikring, som vi i dag diskuterer, ligger en bestræbelse på at strække nedtrapningen af boligsikringsydelsen for dermed at få løst

noget af problemet. Men det afgørende i hele denne diskussion er jo ikke alene, at man for de enkelte ydelsers vedkommende foretager en modificering af de nuværende nedtrappingsregler; det er, at man tilstræber at nå frem til et system, hvor selv det, at en række ydelser trappes ned samtidig, og at man samtidig har en progressiv beskætning af indtægtsstigninger, ikke fører til utilsigtede virkninger. Det betyder altså, at man ikke kan revidere boligsikringsloven isoleret, men er nødt til at foretage en sammenhængende revision af en række af de love, vi har, og efter hvilke de kontante sociale ydelser gives.

Derfor må en revision af boligsikringsloven på dette område altså ses i sammenhæng med, hvad vi når frem til på andre områder: det er spørgsmålet om uddannelsesstøtte, det er spørgsmålet om hele eller halve fripladser i daginstitutioner, og hvad der nu ellers kan nævnes af den slags ydelser, der trappes ned ved stigende indkomst. Det er altså ud fra den betragtning, jeg sagde, det nok ville være det fornuftigste at vente med at lave en permanent boligsikringslov, indtil vi havde ekspertudvalgets vurdering af, hvordan denne samordning af problemets løsning kunne finde sted, altså indtil de har fået stillet modeller op, efter hvilke man kan køre eksempler igennem.

Jeg takker for oplysningen om, at de 250 mill. kr. stadig er i ministerens erindring. Jeg forstod det sådan, at når nu forslaget om ændring af lov om boligbyggeri kommer frem — jeg har forstået, det er dér, indeksslåneordningen nu skal sættes ind — ja, så kommer der samtidig et forslag om, at der skal bruges 250 mill. kr. i hvert af de næste 10 år maksimalt til støtteordninger af forskellig art. Vi må altså bare registrere, at her har regeringen ikke ændret opfattelse, og den ved jo i forvejen, hvordan vi forholder os til det.

Jeg har et par bemærkninger til hr. Henning Philipsen, der mente, at jeg bevægede mig i hysteriske højder — og ingen kan jo bedre end han vurdere, hvor disse højder

[Christophersen.]

befinder sig. Jeg tror nu ikke, at hr. Henning Philipsen behøver at frygte konkurrence i den sag; hvis han havde hørt sit indlæg heroppefra, tror jeg, han var klar over, han stadig var ubestridt førstemand i hvert fald på det område.

Men når vi blander os i, hvad der står i bemærkningerne til lovforslaget, er det i og for sig ikke, fordi vi vil anfægte socialdemokratiets og SFs ret til at indgå aftaler; det har vi ikke noget ønske om; de to partier må naturligvis aftale indbyrdes, hvad de vil. Men det, det her drejede sig om, var, om det var i overensstemmelse med god lovgivningspraksis i bemærkningerne til et lovforslag at foretage en slags afgrænsning af, hvad det er for et flertal, der skal have lov til at træffe de beslutninger, som de ifølge selve lovtæksten får tillagt. Det er altså et rent lovgivningsmæssigt problem, og jeg forstod da også på boligministeren, at han i hvert fald var opmærksom på, at her var der minsandten noget, som det kunne være rimeligt at undersøge. Jeg takker for det tilsagn, han gav om, at man nu vil bede justitsministeren og justitsministeriets lovkontor om at undersøge, om det er en helt heldig formulering af bemærkningerne til lovforslaget.

Med disse ord tror jeg jeg har været igenmed de problemer, der prægede de indlæg, der kom efter mit eget. Jeg kan kun som afslutning sige, at vi naturligvis gerne deltager i diskussionen om lovforslagene, men sådan som debatten her er forløbet, bekræfter den jo fuldt ud, at socialdemokratiet og SF i hvert fald rent principielt er enige om, at de to love om udlejningsbidrag, er love, som de alene har til hensigt at gennemføre; her foreligger ganske klare aftaler i hvert fald på de fleste punkter. Jeg indrømmer; det også var lidt overraskende for mig, at man ikke havde nået at få finpudset aftalerne, men det behøver man jo ikke at gøre i dag, det varer alligevel lidt, inden disse love skal fungere rent praktisk.

For så vidt angår boligsikringen, er vores holdning den, jeg tidligere har beskrevet, og som ministeren har opfattet korrekt: vi mener, at en boligsikringslovgivning er nødvendig, vi vil godt have, at den skal være noget afgørende i vores boligpolitik, men

den måde, hvorpå denne lovgivning skal tilrettelægges, må efter vores opfattelse være en noget anden end den, vi står med i dag. Og når jeg i mit indlæg sagde noget om, at vi ligesom var ved at skabe en orden inden for ordningens rammer, ja, så gik det jo på, at på den ene side breder man altså ordningerne ud, så de generelle støtteordninger går meget langt op — efter ministerens forslag vil det jo være sådan, at en familie med 2-3 børn vil kunne oppebære boligsikring, selv om dens skattepligtige indkomst ligger på nogle og firsindstyve tusind kr. — og omvendt forsøger man, det indrømmer jeg, at forenkle, men jo altså samtidig at samle de regler, der findes for lavere indkomstgrupper. Det var sådan set det, jeg sigtede til, da jeg sagde, at så får vi altså i endnu mere udpræget grad en meget generel ordening, som et meget stort antal mennesker efterhånden kan komme ind under, hvis de bor i nyere boliger, og så får vi inden for rammerne af den en egentlig social boligsikringsordning. Vi får altså en stor ordening, hvor det princip efterhånden kommer til at gælde, at man i høj grad betaler for selv at kunne få noget, og så får man en ordening, for dem, som udpræget alene skal have ydelser fra det offentlige.

Dahlgaard: Jeg har 3 punkter til boligministeren. Det første drejer sig om de 250 mill. kr., som jeg altså også har forstået er nogle, statskassen har at vente på at skulle udbetale på et eller andet tidspunkt. Boligministeren siger, at det har sammenhæng med forslaget om de indeksregulerede finansieringsformer for nyt almennyttigt byggeri, og det svarer jo til den redegørelse, vi fik af hans forgænger. Jeg går herefter ud fra og vil bede boligministeren bekræfte, at så skal der altså ikke hæves af disse penge, før der står boliger, der er indeksfinansierede, færdige til indflytning, for før foreligger der jo ikke de problemer, som disse byggerier kan skabe. Når jeg beder om at få det bekræftet, er det, fordi jeg har en erindring om — det kan måske være en fejlhuskning — at finansplanen for næste år indeholder et beløb på 125 mill. kr. som en slags begyndelse midt i en årsperiode.

Det andet punkt drejer sig om dette her med, at man ikke skulle indrette udlejnings-

[Dahlggaard.]

bidragene efter en glidende skala, altså en procentvis andel af forskellen mellem den faktiske lejeindtægt og den omkostningsbestemte leje. Boligministeren har ret i, at det forudsætter, at man gør sig klart, hvad den omkostningsbestemte leje er, men det kan ikke være nogen væsentlig indvending fra boligministerens side, da det jo er noget, som også er nødvendigt i hans eget forslag.

Men så siger boligministeren, at han er bange for, det kan føre til større uenighed mellem lejere og ejere end det forslag, han har stillet. Dét må jeg sige at boligministerens opfattelse af den menneskelige natur er ganske anderledes end min. Da jeg var arbejdsminister, gjorde jeg den erfaring, at hvis parterne på arbejdsmarkedet kunne træffe en aftale med hinanden på statskassens bekostning, så gjorde de det. Jeg tror, boligministeren vil opdage, at hvis ejere og lejere kan lave en aftale med hinanden på statskassens bekostning, så gør de det. Derfor tror jeg, at det forslag, som det radikale venstre har stillet, vil befordre større enighed mellem ejere og lejere end det forslag, boligministeren kommer med, og som jo gør det fuldstændig umuligt for ejerne og lejerne indbyrdes at træffe aftale om noget, der gør indgreb i de 1 pct. eller efterhånden 2 pct. i udlejningsbidrag, som det offentlige skal have.

Det tredje punkt, jeg har, var dette, at en paragraf i lovforslaget giver boligudvalget myndighed til at ændre i loven. Dét siger boligministeren, at han vil sende spørgsmålet om det rimelige eller ikke rimelige i det videre til justitsministeren. Jeg er ikke særlig ivrig efter at få at vide, hvad justitsministeren mener om denne sag, jeg er meget mere ivrig efter at få at vide, hvad folketingets udvalg vedrørende forretningsordenen mener, og det skal vi nok sørge for, også uden boligministerens bistand, at få skabt klarhed over.

Men for at sige det rent ud: det radikale venstre har den opfattelse, at gennemføres en lovgivning som den, der her er tale om, kan den kun ændres ved ny lovgivning på normal måde her i folketinget.

Jeg har et par bemærkninger til hr. Henning Philipsen, der var inde på, at så snart man fik den nye regering i 1968, blev bolig-

forliget af 1966 tilsidesat. Nu er boligforliget jo gerne sådan, at de består af aftaler, man træffer med hinanden, og så skal man lade være med at angribe hinanden, så skal der være politisk ro om det. Det er en bemærkning, der vel i almindelighed er overflødig, men det er den altså ikke, når det er hr. Henning Philipsen, det drejer sig om. Nu har vi hørt, hvordan han til glæde for os andre kaster sig over boligministeren, fordi denne har fremsat et forslag, som hr. Henning Philipsen selv har været med til at bede ham om at fremsætte; jeg tænker her på spørgsmålet om, hvordan andelsboliger skal behandles.

Men hvad var det egentlig, der skete med boligforliget i 1966, da der kom en ny regering? Der skete det, at til trods for at der står i dette boligforlig, at kvotaen for almennyttigt byggeri skulle være 13.000 boliger, kom socialdemokratiet og stillede forslag om, at denne kvota skulle sættes op til 20.000. Det betragtede vi som et brud på boligforliget og på ånden bag boligforliget, og i øvrigt: hvis vi havde rettet os efter det, havde vi altså i dag ikke haft 4.000-5.000 tomme almennyttige boliger, vi havde haft mellem 20.000 og 30.000, så det var da godt, vi ikke rettede os efter det.

For det andet stillede vi forslag om en rentelåneordning, og den blev gennemført, men kom aldrig til at træde i kraft. Det var ikke et brud på boligforliget, det var en udbygning på boligforliget. Det, der var sket, hvis vi ikke havde stillet det forslag, ville jo være, at rentesikringsordningen ganske stille løb ud, og det var der ingen der var interesseret i, heller ikke hr. Henning Philipsen og hans parti. Denne rentelåneordning har i øvrigt så stor lighed med indeksfinansieringsordningen, som vi nu beskæftiger os med, at der var tale om at foregribe nogle ting, som hr. Henning Philipsen jo i dag er blevet enig i.

Så var der for det tredje boligminister Hastrups parcelhuslov, hvorefter man satte værdien af egen bolig for fremtidige ejere til 4 pct. af den daværende seneste vurdering. Det var noget, alle partier blev enige om, ikke noget brud på boligforliget. Tilbage er der én ting: at man lavede nogle regler for forhøjelse af lejen ved genudlejning, og hvis vi havde fastholdt disse regler og den nuvæ-

[Dahlgaard.]

rende regering ikke havde afskaffet dem, havde vi haft nogle lidt mindre problemer i dag, end vi nu har.

Henning Philipsen: Jeg vil gerne sige til hr. Bendix, at hvis jeg ikke har sagt det så klart i dag, som hr. Bendix kunne forvente det, så gjorde jeg det den 15. juni i år, da jeg udtrykkelig gjorde opmærksom på, at vi, hvad angår det private udlejningsbyggeri, ikke ville acceptere huslejestigninger ud over 1974-niveaue, og det gentager jeg i dag; så håber jeg, det er lige så klart forståeligt, som det burde have været den 15. juni 1973.

Altså uanset hvordan den omkostningsbestemte leje og hvordan afkastningsfaktoren i øvrigt måtte blive tilrettelagt, skal afkastningsfaktoren 7 og den omkostningsbestemte leje holdes inden for de lejestigninger, der under alle omstændigheder med baggrund i boligforliget af 1966 kommer den 1. april 1974. Det sagde jeg den 15. juni, og det gentager jeg nu, så tror jeg nok, jeg har prøvet på at gøre det så klart, som jeg kan.

Må jeg endelig sige til hr. Christophersen, at hvis han har opfattet mig som hysterisk, skulle han bare se, når jeg bliver det; det er noget helt, helt andet. Men all right, lad det være en munter bemærkning. Jeg vil gerne føje til, at hverken hr. Christophersen eller jeg har naturligvis nogen mulighed for at vurdere sig selv, og så kan vi jo bagefter skændes om, hvem der har mest glæde af det, eller hvem der skulle blive mest ulykkelig af at vurdere sig selv.

Endelig til hr. Dahlgaard: det er jo dog stadig væk ubestrideligt, at socialdemokratiet, som var den fjerde forligspartner i boligforliget 1966, ikke deltog i gennemførelsen af genudlejningsforhøjelserne og heller ikke deltog i gennemførelsen af rentelåneordningen. Det var det, jeg gjorde opmærksom på.

Boligministeren (Svend Jakobsen): Jeg vil gerne nævne en enkelt ting, jeg glemte i første omgang. Det var spørgsmålet om den reaktion, jeg i dag har fået fra Grundejernes Landsorganisation, hvor de siger, at de mener sig fritaget fra aftalen med lejerne, fordi regeringen har stillet forslag om denne udlejningsafgift. Hr. Bendix spurgte mig i

første omgang, om det havde fået mig til at reagere, og det har det: jeg har i dag bedt om at få en samtale med de to parter, ikke sammen, men hver for sig, hvor jeg vil drøfte situationen med dem, også fordi de skriver, at de var blevet enige om en lang række detaljer, men at de af principielle grunde, specielt forårsaget af udlejningsbidraget, ikke vil skrive under på nogen del af det, som man ellers var blevet enig om. På denne baggrund har jeg bedt om at få en samtale, således at jeg kan orientere mig bedst muligt hos dem.

Må jeg så til spørgsmålet også fra hr. Bendix vedrørende disse frie områder og mulighederne for at forhandle, når lejeloven kommer, sige, at der var to ting, der i særlig grad talte i debatten i slutningen af sidste samling. Den ene var antallet af lejemål på de 24, og det andet var bolignævne og spørgsmålet, om man skulle etablere bolignavn i hver enkelt kommune. Jeg havde dette i tankerne, da jeg sagde, at vi må sikre, at de aftaler og de bestemmelser, der indlægges i lovgivningen, også kan komme til udførelse og blive en realitet. Derfor tror jeg nok, jeg må sige, at det er min indstilling, at der bør være et bolignavn, der fungerer overalt, men det behøver ikke nødvendigvis være et bolignavn for hver enkelt kommune; det er muligt, vi kan finde en løsning, der sikrer, at vi f.eks. amtsvis har et navn, som fungerer for de kommuner, der ikke har etableret bolignavn selv. Men det er altså disse ting, jeg er villig til at drøfte i forbindelse med lejelovsforslaget, som kommer meget snart.

Til spørgsmålet, som kom op i anden runde, om formuleringen i bemærkningerne omkring folketingets flertal skal jeg gøre et par enkelte bemærkninger. Jeg skal sige til hr. Dahlgaard, at der lå ikke en afstandtagen fra at sende sagen til udvalget for folketingets forretningsorden i, at jeg ikke nåede at få det med i min meget lange tale før, men jeg har forstået på hr. Dahlgaard, at det vil man fra udvalgets side sørge for. Jeg skal gentage, at realiteten i sagen ændres ikke, selv om bemærkningerne til et lovforslag eventuelt ændres.

Jeg kan sige også til hr. Dahlgaard, at det ikke er nogen tilfældighed, når der på finansplanen står 125 mill. kr. til klaring af de problemer, vi var inde på før. Det har jo

[Boligministeren.]

sammenhæng med, at ordningen om indeksreguleret finansiering vil blive foreslået til ikrafttræden den 1. oktober 1974. Vi har jo haft nogle drøftelser omkring, hvor skæringstidspunkt og sådan noget skal være, og jeg kan ikke afvise, at der i det finansår, som går fra 1. april 1973 til 1. april 1974, vil være lejligheder, der bliver finansieret med indeksregulerede gældsbeviser. Derfor har jeg ment, det var rigtigt, at vi reserverede et beløb allerede for det kommende finansår.

Mine bemærkninger omkring den omkostningsbestemte leje gik ikke på spørgsmålet om, hvorvidt der var en større administration eller en større vanskelighed i de radikales forslag; det var bare en understregning af, at når man også her opererer med en omkostningsbestemt leje, har man altså også her behov for et organ, som kan tage stilling til de tvistigheder, der måtte opstå.

(Kort bemærkning).

Bendix: Ja, nu har jeg forstået hr. Henning Philipsons fuldt ud. Det ligger altså nu fuldstændig klart, at socialistisk folkeparti ikke er villig til at acceptere nogen huslejestigning ud over det, boligforliget af 1966 vil føre til. Men hvad jeg ikke forstår i den forbindelse, er: hvad skal vi så med denne lovgivning? Det ved jeg ikke om der er nogen der kan svare på.

Om huslejefastsættelsen vil ministeren altså ikke sige noget, for så vidt angår huslejefastsættelsen i de frie områder, og det tager jeg naturligvis til efterretning, men jeg beklager det på den anden side også.

(Kort bemærkning).

Dahlgaard: To ting: jeg har forstået af tidligere drøftelser her i tinget, at også spørgsmålet om, hvorvidt man skulle indføre omkostningsbestemt leje i de i dag frie områder, hører til dem, som man kunne diskutere med de to forligspartier; det ville jeg da gerne om muligt have bekræftet. Det spiller nogen rolle for, hvordan man bør udforme ordningen om udlejningsafgift.

Det andet punkt er det med de 125 mill. kr., der er afsat på finansplanen for 1974-75. Det betyder altså, at den lovgivning om indeksfinansiering af fremtidigt byggeri, hvis hovedformål skulle være at

aflaste statskassen i løbet af det første halve år, hvor den virker, kommer til at koste 125 mill. kr. Kan det virkelig være rigtigt?

Boligministeren (Svend Jakobsen): Må jeg gøre hr. Dahlgaard opmærksom på, at alternativet til, at vi løser de udlejningsproblemer, som måtte opstå — ingen af os ved jo, om de opstår — inden for dette finansår som følge af den nye finansieringsordning, er jo, at løser vi dem ikke på den ene måde, vil de jo føre til udgifter for staten på anden vis, og det ved hr. Dahlgaard udmærket. Hr. Dahlgaard ved også, at alternativet til denne finansieringsform er, at finansiering sker med rentesikring, og det indeholder også en udgift for statskassen, så jeg synes nok, der er nogle ting, vi skal se i sammenhæng, og det får vi jo altså lejlighed til lidt senere.

Må jeg gøre en enkelt bemærkning til en bemærkning fra hr. Dahlgaard tidligere: det var bemærkningen om, at hvis man havde accepteret, at der kunne bygges indtil 20.000 almennyttige boliger om året, havde vi haft 20.000 stående tomme. Det er ikke et holdbart postulat; det ses alene af, at vi i øjeblikket har en ramme på 13.000 boliger i den almennyttige sektor, og vi når vel i indværende år op på en størrelsesorden af 7.000-8.000.

Så blev spørgsmålet om huslejedannelsen i de frie områder rejst, og det er klart, at vi også kan drøfte dette område, men jeg vil understrege, at den sikring af lejeniveauets højde og det loft, som er indlagt i forslaget fra sidste samling, ville jeg være betænkelig ved at fjerne. Men jeg er villig til at drøfte også dette spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

[Anden næstformand.]

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 18. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Lis Møller.*
- 2) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Lis Møller.*
- 3) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring af patentloven. (Teknologisk service).
- 4) *Første behandling af:*
Forslag til folketingsbeslutning om beretninger angående Nordisk Råds 19. og 20. session 1971 og 1972 samt første samling af 21. session 1973.

Mødet hævet kl. 16.32.

15. møde.

Torsdag den 18. oktober kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Lis Møller.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Der som ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 4. november d.å. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Lis Møller.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Der som ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at stedfortræderen indkaldes. (Ophold). Det er vedtaget. Stedfortræderen vil herefter blive indkaldt som midlertidigt

medlem af folketinget fra og med den 4. november d.å.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af patentloven. (Teknologisk service).

(Lovforslaget (nr. 24) findes i tillæg A. sp. 455, fremsættelsen i tidenden sp. 325).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lone Nielsen: Dette lovforslag må vel ses i forbindelse med især loven om teknologisk servicevirksomhed, som vi sidste år vedtog.

Lovforslaget gør det muligt for dansk erhvervsliv at udnytte patentdirektoratets ekspertise i forbindelse med en eventuel patentansøgning, og vel især hvor der ikke umiddelbart er tale om en patentansøgning, men hvor en virksomhed f.eks. ønsker undersøgelser her eller i udlandet i forbindelse med en opfindelse. Kort sagt, der er tale om her, at dansk erhvervsliv kan modtage teknologisk service fra patentdirektoratet, og det hilser vi i socialdemokratiet med tilfredshed. Vi finder, at det er vigtigt for dansk industri, at de ressourcer, vi har på dette område, udnyttes.

Som det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er det vigtigt at understrege, at det nyligt startede teknologiråd bør samarbejde tæt med patentdirektoratet, sådan at erhvervsvirksomhederne bliver opmærksomme på, hvilken service der her stilles til rådighed.

Som vi var inde på under debatten om lovforslaget om teknologisk servicevirksomhed, er det ofte små og mellemstore virksomheders problem, at de ikke er klar over, hvilken service der kan tilbydes, og derfor er det så vigtigt, at teknologirådet i sit PR-arbejde også gør industrien opmærksom på patentdirektoratets fremtidige servicevirksomhed. Det, der har særlig interesse for erhvervslivet i Danmark, er som nævnt oplysninger om udviklingen på de konkurrerende markeder, især gennem det omfattende skriftlige materiale, patentdirektoratet er i besiddelse af.

Jeg skal også med glæde erklære mig tilfreds med, at denne servicevirksomhed, som stilles til rådighed for dansk industri, økono-